

ASOCIAȚIA ROMÂNĂ DE PSIHLOGIE TRANSPERSONALĂ

– Președinte Prof. univ. dr. Ion Mânzat –

J

P

T

Jurnalul de Psihologie Transpersonală

Nr.14 / 2010

Ψ

ARPT – București 2010

Editor

Asociația Română de Psihologie Transpersonală

Director

Prof.univ.dr. Ion Mânzat
Președinte ARPT

Redactor

Psihosociolog Drd. Ionel Mohîrță

Consultanți științifici

Prof.univ.dr. Anca Munteanu
Prof.univ.dr. Mariana Caluschi
Prof.univ.dr. Doru Tompea
Prof.univ.dr. Tudora Sima
Lector univ.drd. Maria Tănase Mânzat
Psihosociolog Drd. Ionel Mohîrță

Prof.univ.dr. Charles T.Tart - SUA
Prof.univ.dr. Marc Alain Descamps - Franța
Prof.univ.dr. David Lukoff - SUA
Prof.univ.dr. Wilfried Belschner - Germania
Prof.univ.dr. John Drew - Anglia
Prof.univ.dr. Vladimir Maikov - Rusia

Redacția

Tel. 250.51.91
Tel. 0722285211

ISSN: 1583-3348

Cuprins

EDITORIAL

Spiritualizare prin Psihologia Sinergetică

Ion Mânzat, Maria Tănase Mânzat

(5)

Psihologia transpersonală. Ce este și cu ce se ocupă?

Gabriela Mihalache Ph.D. și Marius Koga MD

(28)

Explorarea biocâmpului uman

Psihosociolog Drd. Ionel Mohîrță

(60)

**Casa de oaspeți
Rumi**

Această ființă umană este o casă de oaspeți:
În fiecare dimineață, un nou venit.
O bucurie, o întristare, o josnicie,
O priză de conștiință trecătoare, toate apar
Precum un oaspete neașteptat.

Întâmpină-i și bucură-i pe toți!
Chiar dacă sunt un grup de regrete,
Ce-ți zguduie violent casa golită de mobilă.
Totuși, tratează onorabil fiecare oaspete.
El te poate conduce spre o nouă încântare.
Gândul întunecat, rușinea, răutatea,
Întâmpină-le la ușă râzând,
Și invită-le înăuntru.

Fii recunoscător oricărui oaspete ce vine,
Căci fiecare a fost trimis
Ca un ghid de dincolo.

Editorial

Spiritualizare prin Psihologia Sinergetică

Ion Mânzat & Maria Tănase Mânzat

Psihologia sinergetică este noua paradigmă psihologică care a fost construită între anii 1985 – 1991 și a fost lansată în Revista de Psihologie a Academiei Române din 1991 (I.Mânzat, 1991). După 1991 cercetările referitoare la valențele teoretico – metodologice și aplicative ale psihologiei sinergetice au continuat și s-au amplificat. De abia în 1999 a fost posibilă publicarea unui volum intitulat „Psihologia sinergetică. În căutarea umanului pierdut” (între 1999 și 2005 au apărut cca 7000 de exemplare). În anul 2001 Universitățile din Milano și Lecco (Italia) l-au invitat pe fondator să prezinte cursuri și conferințe despre virtuțile psihosinergeticii.

Psihologia sinergetică este o nouă orientare care depășește limitele psihologiei cibernetice și sistemice, deschizându-se spre noi orizonturi umaniste și spirituale. Aceasta (o extindere a sinergeticii lui H. Haken, 1971) abordează Ființa umană ca pe un întreg dinamic și complex în care procesele și activitățile care țin de triada trup – psihism – spirit lucrează perpetuu „împreună și deodată și unele prin altele, nu unele după altele”. Prin operația de sinergizare psihismul ca întreg reprezintă mai mult decât suma simplă a tuturor proceselor. În ce constă surplusul obținut prin sinergizare? Psihismul capătă o eficiență sporită, o operativitate și dinamicitate deosebită, care sunt exprimate prin trei atribute fundamentale: a) crește armonicitatea psihică; b) se accelerează ritmicitatea proceselor; c) se dezvoltă autoorganizarea psihică.

Psihologia sinergetică este fundamentată pe 12 principii și 6 operații. Întrucât acestea au fost amplu prezentate în varii lucrări, de această dată doar le enumerăm:

1. principiul psihosinergeriei eficiente;
2. principiul de dominare a variabilelor instabile;
3. principiul organizării ierarhice;
4. principiul relației complementare dintre ordine și dezordine psihică;
5. principiul organizării generative;
6. principiul selectivității multiple;
7. principiul dezvoltării și procesului;
8. principiul transferabilității (extinderii câmpurilor operatorii);
9. principiul optimalității;
10. principiul coerenței și sincronismului;
11. principiul concentrării calme;
12. principiul orientării conștiente spre un scop.

Cele șase operații sunt:

1. sinergizarea;
2. complementarizarea;
3. organizarea organizatoare;
4. transferul structural;
5. selecția sinergetică;
6. matricializarea creativă.

Din 1991 și până în prezent aceste principii și operații au fost verificate, perfecționate și aplicate în mai multe domenii: învățarea științei (I.Mânzat, 1994), în cercetări consacrate formării gândirii științifice la elevi și studenți (I.Mânzat, 1992), în psihologia credinței religioase (I.Mânzat,

1997), în abordarea războiului psihologic (I. Duvac, 1994), în studiul creativității artistice și științifice (Maria Tănase, 1998), în studiul conștiinței multidimensionale (I.Mânzat și O. Brazdău, 2003), în conceperea Sinelei ca principal sinergizor (I.Mânzat și Maria Tănase Mânzat, 2010), în psihologia tăcerii (I.Mânzat și Maria Tănase Mânzat, 2006). Două teze de doctorat și peste 10 lucrări de licență au realizat aplicații ale psihologiei sinergetice (o lucrare la Universitatea Lecco).

Deschiderea psihologiei sinergetice spre spiritualitate s-a înfăptuit prin cercetările autorilor din ultimii opt ani. Această deschidere a fost provocată de căutarea principalului operator al sinergie psihice. Am constatat că sinergizorul suprem este Sinele. Acesta este, mai ales, spiritual, deși poate include și psihicul. Spiritul este necompus și nemuritor. Sinele este sinteza dinamică. Ori cea mai implinită sinteză este psihosinergia. Sinele este centrat (în psihologia umanistă) și ex – centrat, adică cu centrul extins (în psihologia transpersonală).

Înainte de toate, Sinele este *sinteză creatoare*: între trup-suflet-spirit, între mentalul arhaic și mentalul modern pe o coordonată de continuitate, între finit și infinit, între idealitate și realitate, între libertate și necesitate, între umanitate și divinitate, între temporalitate și eternitate. Sinele trăiește în *prezentul etern* în care se unifică sinergetic trăirile din trecut cu cele din prezent și cu proiecțiile în viitor. Prin capacitatea sa sintetizatoare și totalizatoare, Sinele poate transforma persoana în personalitate, punând astfel sigiliul spiritualității pe existențialul omenesc.

Deși este sinteză eternă, Sinele este o sinteză creatoare, adică o sinteză perpetuu sintetizatoare și niciodată perfect sau definitiv sintetizată: Sinele nu este niciodată definitiv constituit, el este constituitul constituindu-

se într-o eternă transformare, cum i-ar fi plăcut lui Hegel să spună. Deși Jung afirmă că prin individuire/sineizare omul își poate construi „centrul de ordine și sens interior”, aceasta nu înseamnă că ordinea la care ajunge Sinele este total despărțită de dezordine; ordinea sa este mai curând tip „flacăra” decât ordine tip „cristal”, astfel organizarea nu este sistematică, înghețată ci este *organizare organizatoare* la nesfârșit, adică o ordine și o organizare în spiritul transformativității neînchinate a spiritului uman așa cum o cere și o promovează psihologia sinergetică.

Fiind sintetizator, creator și recreator de sinteză, Sinele este nucleul central al Eului, este „dispecerul” care organizează și unifică permanent toate părțile și atributele persoanei, fiind el însuși, generat și dezvoltat nu numai de către Conștiință ca atare ci de toate transformările, de toate ipostazele conștiinței multidimensionale, adică și subconștiința, preconștientul, transconștiința, conștiința cosmică. Sinele are o dublă calitate care este, în esență, una singură: sinele este atât generator și organizator al tuturor transformărilor conștiinței multidimensionale cât și rezultatul acestor transformări, adică, la rândul său, conștiința multidimensională este generatoarea și organizatoarea Sinelui. Este un proces sinergetic, cu dublu sens, dus și întors, înainte și înapoi, în mod simultan, nu succesiv.

Sinele întreține mereu tensiunea, refuzând fuziunea dintre transformările dinamizatoare ale conștiinței multidimensionale fără a anula total și definitiv conflictele și relațiile contradictorii, vii și înnoitoare, dar străduindu-se neînchinate să le armonizeze. Armonizarea nu se realizează decât ca tendențialitate (M.Drăgănescu, 1990). În caz contrar, evadăm din

orizontul psihologiei sinergetice care reliefează în prim plan, dinamicitatea și transformativitatea.

Sinele este astfel cel mai viu și autentic sinergizor al ființei umane ca totalitate, ca Unul în Multiplu; în această calitate, Sinele întreține și amplifică transformările tuturor ipostazelor sinergic corelate ale conștiinței, el întreține viața și creația conștiinței ca totalitate. Prin capacitatea sa sinergizatoare, Sinele transformă neobosit psihismul în spirit, înălțându-l până pe platourile transcenderii și cosmizării.

Pseudocultura și anticultura, promovată astăzi de massmedia, îl poate arunca pe om în prăpastia desineizării, a înstrăinării de propriul Sine sau îl împinge spre confecționarea unui Sine fals, artificial. Neokantianul Ernst Cassirer ne avertizează asupra efectelor dezastruoase ale crizei cunoașterii Sinelui prin care omul își poate pierde trăsătura sa definitorie de Ființă spirituală.

Sinele este Soarele interior al Spiritului uman care iluminează drumul spre „tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte”, visul de aur al omenirii, evocat de basmul lui Petre Ispirescu. De aceea, în fața pericolului disocierii, decentrării și desineizării Sinelui din Ființa omului actual, problema sinergizării și resinergizării a Sinelui devine o problemă de acută actualitate și de salvare a spiritualității umane.

Simion Doru Ogodescu (1981, p.91) în cadrul unei personimii originale înlocuiește fundamentul static al certitudinii cu matricea diontică prin care se explică nu numai devenirea persoanei, ci și interacțiunile acesteia cu lumea. Conștiința este înțeleasă de Ogodescu ca trionicitate (EU-TU-EL) în cadrul căreia individul încetează să fie un subiect absolut.

Noi am construit, prin experiment mintal, *modelul pentadimensional al conștiinței*. Cele cinci transformări ale conștiinței multidimensionale pot fi grupate după criteriul grad de combinare a abisalității cu conștiințialitatea: în unele transformări predomină relativ abisalitatea fără a lipsi totalmente conștiințialitatea (de exemplu, inconștientul), în alte transformări predomină relativ conștiințialitatea fără a fi absolut absentă abisalitatea (de exemplu, conștiința), în altele raportul dintre abisalitate și conștiințialitate este mai echilibrat (de exemplu, preconștientul). Ceea ce este cert este faptul că atât abisalitatea cât și conștiințialitatea există în diverse proporții, în toate cele 5 transformări. Dacă nu ar fi așa, opera de sintetizare a Sinelui nu ar fi posibilă. Sinele unește abisalitatea cu conștiințialitatea. Sinele este matricea generatoare a celor cinci transformări ale conștiinței multidimensionale și unificate. Sinele fiind sinteză și spirit, este **SINERGIZORUL** transformărilor conștiinței pentaunice.

Așadar, în rezumat, operațiile psihosinergetice atestă virtuțile de sinergizor ale Sinelui pentru că:

- Sinele este Centrul care concentrează și coordonează, în sensul unificării, toate transformările conștiinței multidimensionale;

- Sinele este principalul complementarizator al transformărilor contrarii ale conștiinței;

- Conștiința multidimensională este o sinteză a sintezelor, o mare sinteză creatoare de gradul II, iar sintetizatorul creator este Sinele;

- Transferul structural ajută la activarea și primenirea permanentă a Sinelui ca etern generalizator - sinergizor;

- Cele cinci transformări ale conștiinței multidimensionale (Cs- Ics- Psc- Tcs- Cs.cosmică) constituie o ierarhie de cinci conștiințe într-una

singură, conștiința pentaunică; iar Sinele este „unul cu cinci fețe”, este sinergizorul pentaunificator;

-Sinele este generatricea (matricea generatoare) și sinergatricea (matricea sinergizatoare) a tuturor transformărilor conștiinței multidimensionale. Sinele este nucleul ascuns, miezul ocultat al universului numit persoană, care ni se poate dezvălui prin efortul individuării/ sineizării și a hristificării. Sinele este sinergizorul tuturor ipostazelor conștiinței pentru că, la noi creștinii, îl conține pe Hristos ca arhetip unificator (isihaștii se referă adesea la „Hristos Unificatorul”, de exemplu: Ghelasio Gh., vol 2, 1991, p.40). Să nu uităm că pe nimbul lui Hristos scrie ON adică FIINȚĂ. Sinele conține în unitate omenescul și dumnezeiescul.

Beneficiem de forța evocatoare și iluminatoare a metaforelor revelatorii pentru a reliefa atributele fundamentale ale Sinelui ca sinergizor suprem:

-Sinele este „directorul” conștiinței multidimensionale urcătoare până în înălțimele spiritului. Sinele este Unul, iar Eul este Multiplu.

-Sinele este un fel de „nod adânc al Ființei în care rezidă unitatea” (G. Bachelard, 1999, p. 254); Sinele este „rădăcina sequoia” adânc înfipă în „minte strămoșilor noștri cărunți”, care își trage seva din arhetipurile străvechi.

-Din perspectivă metafizică și metapsihică, Spiritul este cosmic, iar cosmosul este spiritual. Sinele omenesc, conținând sămânța divinității, concentrează, sintetizează creator cosmosul și spiritul. *Sinele conține „divinul lăuntric”!*

-Sinele este LASERUL Ființei umane; el este „raza de lumină” care răsare din matca primordială, din abisul adânc, din noaptea bogată în

germenii conștiinței umane. Sinele este „lumina care strălucește în întuneric”.

-Sinele este „insula lui Euthanasius” (insula transcendentă, cf. M.Eliade, 1943) din mijlocul oceanului primordial;

-De asemenea, Sinele seamănă cu o „insulă edenică de pe fundul mării”, o insulă cu dom - aceea din „Făt-Frumos din lacrimă” a lui Mihai Eminescu - care simbolizează un tărâm transcendent, participând la *realitatea absolută* și deosebindu-se ca atare, de restul Creației, stăpânită de legile devenirii și ale morții.

-Sinele sinergizează toate energiile neuropsihice pornite atât de la creier cât și din inimă: creierul este „regele”, iar inima este „regina”.

-Sinele este „tronul” minții și al inimii din „palatul adânc” al Ființei.

-Sinele nu este sistem, nici sistematizat; el este sinergizorul persoanei care nu ajunge niciodată în stadiul de sinergizat sau definitiv constituit, el este „constituitul constituindu-se”, el este sinergia sinergizându-se.

-Deși este sinergizor, și deci dinamic și creator, *Sinele este veșnic egal și identic cu el însuși, el nu devine altceva*. A-ți cunoaște Sinele înseamnă A FI ÎNTRU (C. Noica), adică să te convertești din situația de OBIECT, în care ești pus, în cea de SUBIECT, în care te pui tu însuși, înseamnă să schimbi pe „a fi în” cu „a fi întru”.

Psihologia sinergetică la cel mai înalt nivel al său de teoretizare devine psihologie a credinței religioase întrucât credința, în relație sinergetică cu speranța și iubirea, constituie cel mai complex și cel mai dinamic proces sinergetic din sfera spiritului uman. Acesta este realmente cel mai înalt nivel al psihismului, dacă avem în vedere că ne aflăm în orizontul spiritual al

transconștiinței. Transconștiința este conștiința transcenderii și cosmizării. Ascensiunea structurilor psihice individuale până la nivelul transconștiinței se poate realiza sistematic prin cunoașterea principiilor și metodelor psihologiei sinergetice și ale psihologiei transpersonale. Pe această bază teoretico-metodologică psihologia credinței are șansa de a surprinde esența Ființei, ordinea implicată și armonia ascunsă a Ființei, ca existență atât umană cât și transumană. Astfel, psihologia credinței ar putea furniza o cale de înțelegere adecvată a Ființei și devenirii întru Ființă (C. Noica, 1981), luate nu în separarea lor, ci într-un mod autentic sinergetic ca un TOT al devenirii Ființei și al ființei devenirii.

Experiența religioasă, marea complexitate a credinței ca sistem de trăiri și demersuri psihice și metapsihice pot fi înțelese dintr-o nouă perspectivă dacă le abordăm ca pe fenomene de tip psihosinergetic. Psihologia credinței fundamentată sinergetic poate să-i dezvăluie omului religios secretele și virtuțile armonicității și ritmicității, ale transcenderii și cosmizării, ale deschiderii și introdeshiderii.

Sincronicitatea, sinergetica și consonantica sunt trei explicații ale unuia și aceluiași eveniment universal și unitar: cooperarea sinergetică universală într-un „unus mundus”, în care universul este psihoid și psihismul este obiectiv și în care Dumnezeu nu mai este despărțit de om (C.G.Jung,), acționează „împreună și deodată și unul prin altul” sacral și profanal, spiritul și substanța, naturalul și supranaturalul, umanul și divinul. Unificarea om – cosmos poate fi mai deplin înțeleasă prin studiul aprofundat al proceselor intime ale cooperărilor sinergetice.

Numai din interiorul orizontului teoretic al psihologiei sinergetice a transconștiinței psihologia credinței poate dobândi șansa de a-l învăța pe

omul credincios să avanseze de la „diversitatea care se unifică” la „unitatea care se diferșifică”, păstrând într-o comuniune complementară ambele perspective. Astfel, vom putea înțelege mai bine omul ca sistem sinergetic, în același timp ideal și real, cu un Sine care este concomitent Sine real și Sine ideal (C.Rogers, 1961).

Psihologia credinței religioase, concepută ca o psihologie sinergetică a transcenderii și cosmizării devine psihologia extinderii înainte și în sus, urmată de reîntoarceri în Sine: expansiunea spirituală de concentrare în Sine și desăvârșită printr-o excentrare a Sinelui devine o spiritualitate îmbogățită prin instituirea sinergiei dintre psihismul uman și universurile extraumane. Așadar, este o psihologie a deschiderii cu întoarcere în Sine, dar întoarcerea este prin îmbogățire, grație „călătoriei” în orizontul transcendent și cosmic. Ordinea din afară și cosmosul extern sunt aduse în interior și astfel armonia universală se transferă în mediul interior. Omul poate deveni un cosmos autoorganizat armonic, un autentic sistem sinergetic.

Psihologia sinergetică se află la întâlnire cu psihologia transpersonală (I.Mânzat, 2006). Pornim de la premisa că psihologia transpersonală (PT) actuală poate fi fundamentată psihosinergetic. În cursul de PT care a apărut în 2002, la Iași-Editura Cantes, arătam că cele două mari paradigme ale PT americane - paradigma grofiană a transpersonalului abisal și cea wilberiană a transpersonalismului ascensional - numai prin conlucrare sinergetică pot descifra împlinirea Sinelui și spiritualitatea.

Este oare posibilă complementarizarea psihologiei sinergetice și a PT?

Răspunsul este afirmativ pentru că ele au în comun: 1. fizica cuantică ca rădăcină comună teoretică și metodologică (cauzalitatea

neliniară, noneinsteiniană până la acauzalitate de tip Bohr și apoi Jung-Pauli); 2. ambele se inspiră din izvoare orientale (PT acceptă relația Atman-Brahman ca o posibilă extindere a spiritului în întregul univers; iar ritmicitatea, armonicitatea și autoorganizarea sunt de milenii principale virtuți ale metodei de meditație transcendențială și a tuturor tehnicilor orientale); 3. atât psihologia sinergetică cât și psihologia transpersonală depășesc orientările behavioriste, reflexologice și psihanalitice freudiene care sunt tributare panmaterialismului și militează pentru renașterea spirituală începută de Carl Gustav Jung. Este o înțelepciune, de două milenii, că *metanoia* (transformarea individului) este „naștere din nou”.

Transformarea psihosinergetică a omului (într-un autentic *Homo sinergeticus*) se întâlnește cu creșterea transpersonală care conduce la posibila apariție a *rețelelor multiple în multiuniversuri* (nu în univers) în care tot mai mulți oameni se transformă, aspiră și respiră împreună și deodată, atât sinergic cât și holotropic. Din perspectivă psihosinergetică pot fi reliefate mai bine potențialele terapeutice ale respirației holotropice. Psihologia sinergetică îi reamintește omului modern că este *cosmotic* (L.Blaga), ceea ce îl obligă să pornească în căutarea unității pierdute. Ori, respirația holotropică este o cale de refacere și de consolidare a unității persoanei.

Din ambele perspective - psihosinergetică și transpersonală - spiritul este cosmotic iar cosmosul este spiritual. Sinele omenesc, conținând sămânța divinității con-centrează, sintetizează creator cosmosul și spiritul. C.G.Jung ne-a arătat că Sinele conține „divinul lăuntric”, iar mai recent Ken Wilber spunea despre Sinele transcendent că este „o rază a divinității”.

Psihologia transpersonală susține că mintea noastră, a fiecăruia, se află în legătură cu universurile altor minți. În termeni comuni, înseamnă că propria ta gândire a absorbit deja o parte din gândirea altor indivizi (părinți, profesori, prieteni, autori de cărți sau de filme, de piese de teatru, etc.) și că tu, la rândul tău, ai contribuit la modelarea gândirii celor din jur. Aceste universuri mintale *intră în rezonanță* și se revarsă în mintea universală și în fluxul infinit al întregii informații. Ken Wilber scria în „Fără granițe” (p.239): „Copacii, stelele, Soarele și Luna - aceste *obiecte din mediu* fac parte din Sinele nostru real”.

Psihologii transpersonalști (Stanislav Grof, Ken Wilber) se referă la „human mind” în conexiune cu „universal mind”. Eu aș îndrăzni să afirm că poate fi posibilă sinergia dintre cele două *mind-uri*.

Vreau să mă refer pe scurt la *principiul nonseparabilității particulelor* elaborat de fizicianul francez Bernard d’Espagnat (1973). În conformitate cu acest principiu noneinsteinian, două sisteme fizice care sunt îndepărtate în momentul t_2 , sisteme care au fost în interacțiune într-un moment anterior t_1 , când erau foarte apropiate, vor continua să interacționeze oricât de mare ar fi distanța - în timp și spațiu - dintre ele, prin *influență instantanee*. Altfel spus, sistemele fizice, oricât ar fi de depărtate în spațiu unele de celelalte în prezent, nu sunt de fapt separate dacă au fost în interacțiune în trecut. Parapsihologi contemporani consideră că acest principiu este un argument științific pentru explicarea și susținerea fenomenelor telepatice și telekinezice.

Eu îndrăznesc a emite ipoteza extinderii principiului lui d’Espagnat de la „particule” la spiritele umane. Spiritul fiind viu și sinergic, cu posibilități nelimitate de extindere transpersonală (există cel puțin două

forme de conștiință extinsă: transconștiința și conștiința cosmică) înseamnă că poate exista o *nonseparabilitate a conștiințelor umane*, indiferent de distanță (spațială și temporală) dintre ele. Toate conștiințele omenești vii, „comunică” permanent între ele, chiar dacă se află la mari distanțe, mai ales dacă au fost apropiate în trecut. Numai așa se explică misterul sincronicității jungiene și performanțele spirituale ale șamanilor.

Rezonanța psihică este un efect important al extinderii transpersonale a psihosinerגיעi până la sinergizarea globală, atât înăuntrul cât și în afara persoanei - prin transcendere și cosmizare. Rezonanța psihică observată și cercetată la *gemeni despărțiți* poate fi extinsă.

Biologul englez Rupert Sheldrake (1985) creează conceptul de *câmp morfogenetic* potrivit căruia dezvoltarea și comportamentul sunt influențate de o realitate mai profundă care se manifestă ca *rezonanță*: dacă un număr critic de „indivizi” ai unei specii dobândește o anumită însușire sau învață un anumit comportament, ceilalți indivizi ai speciei preiau în mod automat noile calități, chiar și dacă între ei nu există nici un contact demonstrabil în mod convențional. Sheldrake a numit acest „contact de la distanță” *rezonanță morfologică*.

Așadar rezonanța unică se manifestă pe diverse trepte sau niveluri: nivelul fizic, nivelul biologic și nivelul psihologic.

Ken Wilber (Grație și forță-2000): Scopul principal al meditației - orientală sau occidentală - „este acela de a ne elibera de următoarea iluzie: nu suntem euri separate unele de altele și de Spiritul etern, dar în schimb descoperim că, o dată ce ne-am eliberat de închisoarea individualității, suntem una cu Divinitatea și una cu manifestările ei, într-o manieră perfect atemporală și eternă”. În Upanișade scrie: „În esența subtilă a ființei tale, tot

ce există are un Sine. O esență invizibilă și subtilă este Spiritul întregului Univers. Acesta este Adevărul, acesta este Sinele, și tu, tu ești toate astea”.

Prof. Ion Moraru în ultima lui carte „Haosul - cosmosul și geniile creatoare” se referă la *Principiul asocierii ideilor din mai multe creiere*.

Transconștiința umană și conștiința cosmică prin puterea lor de acordare la fluxul fără sfârșit al energiei universale pot uni sinergic conștiințele individuale într-o conștiință nonseparabilă, apropiată de conștiința unitară, fără granițe studiată de Ken Wilber. Extinderea transpersonală a conștiințelor se explică prin universalizarea sinergiei spirituale intra și interindividuale.

Iată doar câteva câmpuri de întâlnire a psihologiei sinergetice cu psihologia transpersonală. Psihologia transpersonală și psihologia sinergetică „împreună și deodată” sunt mai puternice decât fiecare separat. Ne gândim la o posibilă psihosinergetică transpersonală.

Sinergia dintre minte și inimă este calea spiritualizării noastre, este premisa fundamentală pentru o *psihologie spirituală*, care să adâncească și să amplifice psihologia transpersonală printr-o accentuată sinergizare a spiritului uman și divin.

Albert Einstein ne avertiza: „Trebuie să avem grije să nu facem din intelect Dumnezeu nostru. Desigur, el are mușchi puternici, dar este lipsit de personalitate. Prin urmare, nu poate să conducă ci doar să se supună.”

Antoine de Saint – Exupery ne învață: „Iată secretul meu. E foarte simplu: noi nu vedem bine decât cu inima. Esențialul este invizibil pentru ochi.”

Autorii acestui studiu au următoarea credință: mintea este foarte mândră de câte a învățat și a înțeles. Inima simte câte mai sunt de aflat!.

În budism, inimă și minte sunt desemnate prin același cuvânt sanscrit – *chitta*. Buddha spunea: „Când toate nodurile inimii sunt desfăcute, atunci omul muritor devine nemuritor. Aceasta este întreaga învățătură a Scripturilor.”

În cartea noastră „Psihologia tăcerii. Liturghiile silențioase ale Sinelui”, apărută la sfârșitul anului 2006, am scris un capitol despre unirea minții cu inima pe tărâmul tăcerii: mintea se exprimă prin limbaj iar inima ne vorbește prin trăiri tăcute. Teologia tradițională (Rene Guenon) considera că sediul rațiunii este în inimă care informează creierul. Jakob Boehme sublinia și el: „Creierul care este în cap este o putere a inimii.” Maica Tereza credea: „Dumnezeu ne vorbește în tăcerea inimii.”

Secolul XX a elogiat creierul și a ignorat inima, a fost un secol eminent cerebrolitic. Începând cu cercetările de la Salpetriere inițiate de neurologul Jean Martin Charcot au luat un mare avânt științele creierului, mai întâi în Europa, apoi în SUA și Canada. Aceste științe au influențat puternic destinele teoretice și metodologice ale psihologiei. Cerebrologia (mai ales reflexologia) se dezvoltă vertiginos prin cercetările reflexologilor ruși: I.M. Secenov, V.M. Behterev și I.P. Pavlov. În 1927 Pavlov scria: „Reflexul condiționat este un fenomen fiziologic universal în lumea animală și la oameni; el este în același timp un fenomen psihic.” (!) Psihologii sovietici ca și psihologii din România socialistă (în perioada 1947-1965), aliniați la comandamentele materialismului marxist, au susținut fără discernământ pavlovismul radical, îndoctrinat ideologic.

Psihologii materialişti au proslăvit și promovat cerebrologia sub influența multiplelor cercetări asupra creierului de pe tot parcursul secolului trecut. Dintre cei mai influenți cerebrologi îi amintim: Carl Wernicke,

Ramon Y. Cajal, Camillo Golgi, H. Head, H. W. Magoun etc Concepția lor este astăzi menținută și dezvoltată prin științele cognitive.

Psihologia secolului XXI, dacă devine conștientă de obiectul ei de studiu, nu poate rămâne cantonată în cerebrologie și o poate pune, cu succes, în paranteză, ceea ce nu înseamnă a o ignora. Conform învățăturilor Sf. Părinți și filosofiilor orientale inima este un centru spiritual. Imediat după Renaștere, inima a fost deliberat ignorată sau chiar condamnată.

De pe pozițiile psihologiei spirituale nu putem să nu recunoaștem că inima este un energogen al psihicului mai important decât creierul. Fără al detronea pe creier ca *rege* ar trebui să repunem în drepturi și inima ca *regină*. Intelectul este coordonat, energetic și funcțional, de către creier și se exprimă prin cuvinte, semne și simboluri. Inima „vorbește” în tăcere prin procese afective și motivaționale, prin intuiție, speranță, iubire și credință. Verbul este expresia inteligenței ca *iluminare a minții*. Intuiția și iubirea sunt, mai ales, *iluminarea inimii*. Înțelepciunea este sinergia celor două tipuri de iluminări.

Ignorarea inimii, de către psihologi, nu mai poate dura. În timp ce, potrivit concepțiilor occidentale, lăcașul exclusiv al conștiinței este creierul, experiența yoga demonstrează că o conștiință cerebrală este doar una din posibilele forme de conștiință.

După esoteriști (M. Heindel, 1907) inima omului ascunde, în ventriculul stâng, un înregistrator a tot ceea ce face omul. Inima are față de axa ei aceeași înclinare ca și pământul față de axa lui, anume 23 de grade (O. M. Aivanhov).

Cercetări științifice de ultimă oră descoperă că în a 22-a zi de viață intrauterină se formează (la făt) deja inima care pulsează ritmic și care

reglează formarea și funcționarea celorlalte organe. Creierul incipient apare de abia în a 6 a săptămână.

Noi am meditat mult asupra rosturilor creierului și ale inimii ca și asupra relațiilor lor. Creierul asigură buna funcționare a somei și a psihicului și coordonează relațiile lor mutuale. Am convenit asupra relației complementare dintre inimă (undă) și creier (corpuscul). Astăzi credem că este mai mult decât complementaritate, este chiar o sinergie. Funcționarea optimă a spiritului (necompus, nemuritor, infinit) și a triplei cooperări trup – psihic – spirit este asigurată și întreținută de sinergia dintre creier și inimă. Adică ele lucrează *împreună și deodată și una prin cealaltă* ca un singur sistem sincron și autoorganizat. Sinergia, ca cea mai avansată sinteză, este deplină dacă inima este curată și mintea este clară.

Noua Renaștere a omului ca *ființă spirituală* (Platon) – renașterea spirituală prin psihologia transpersonală așa cum ne încurajează Marc Alain Descamps – contrar renașterii aristoteliene, va trebui să ia în considerare această sinergizare. Creierul singur, fără inimă, nu poate activa spiritul. Inima este mult mai legată de spirit decât este creierul.

David Servan – Schreiber (2004) semnalează că în laboratoarele Universității din Pittsburg (SUA) s-a descoperit că în interiorul creierului se află un *creier emoțional*, „un creier înlăuntrul creierului” care controlează bunăstarea psihică. Referindu-se la relația dintre inimă și creier exprimată prin conexiunea dintre afectivitate și rațiune, Servan – Scheirber ne amintește că Herber von Karajan a declarat că el nu trăiește decât pentru muzică. Aparat speciale au înregistrat cele mai mari variații ale ritmului său cardiac în timp ce dirija un pasaj emoționat din uvertura Leonora de

Beethoven. Inima lui Karajan era total dăruită muzicii. Și când maestrul a părăsit muzica, inima nu l-a urmat.

Unii cardiologi și neurologi contemporani ne vorbesc despre un sistem inimă – creier indisociabil. Dacă ar exista un medicament capabil să sinergizeze relația intimă dintre inimă și creier ar încetini îmbătrânirea, s-ar diminua stresul și oboseala, s-ar elimina anxietatea și ne-ar proteja împotriva depresiei. De curând s-a descoperit că intestinul și inima au propriile lor rețele neuronale, care se comportă asemenea unor „mici creiere” în interiorul organismului. Inima mai este și o mică uzină de hormoni. Ea secretă *ocitocină*, hormonul dragostei, eliberat în sânge când, de exemplu, o mamă își alăptează copilul sau în timpul orgasmului. D. Servan - Scheirber demonstrează că în cazul în care inima conlucrează armonios cu creierul apare o stare de *coerență a inimii* care influențează benefic performanțele creierului.

Mișcarea dublă (sistolă și diastolă) a inimii face din ea simbolul dublei mișcări de expansiune și de resorbție a Universului. Cosmosul este un organism viu care respiră și are puls cardiac. Misticul Paul Ferrini în „Silence of the Heart” (1996) ne învață: „Respiră adânc și relaxează-te. Mai respiră odată. Respiră și întoarce-te la inima ta. Respiră și întoarce-te la Sinele tău.” Nu vă căutați Sinele în minte. Sinele este întreaga Ființă. Sinele este sinergizorul. Pământul și Cerul se întâlnesc acolo unde inima și mintea se unesc într-o binecuvântare tăcută. Inspirând vă deschideți inima pentru a îmbrățișa Universul, expirând vă eliberați, cu blândețe. Acesta este ritmul vieții. Spiritualitate înseamnă ritmul inimii din persoană, din familie, din comunitate.

Psihoterapeutul John Welwood în „Journey of the Heart” (1990) se referă la călătoria inimii spre *iubirea conștientă* care este un sentiment de înrudire cu tot ce este viu. Seamănă cu ceea ce Teilhard de Chardin numește „o iubire a universului” care ne conduce către inima universului. Iubirea conștientă este o expresie a sinergiei dintre inimă și minte care ne amintește de B. Spinoza – *Amor Dei intellectualis* – și de B. Pascal – rațiunea inimii. Același John Welwood în „Toward a Psychology of a Wakening” (2002) arată că trezirea inimii corespunde în gândirea budistă cu Principiul Omului. O inimă deschisă, în alianță cu mintea, este sursa curajului (în franceză cuvântul *courage* derivă din cuvântul *coeur*). Deschiderea totală a inimii spre Sine și spre Lume se obține prin trezire spirituală. Iubirea necondiționată are o forță cosmică, trezind o prezență vie în spiritul nostru. Aceasta este prezența inimii. Deschiderea inimii este forța transformatoare din alchimia iubirii care ne face apti să scoatem la lumină frumusețea din bestie și să intrăm în rezonanță cu Sinele nostru și cu Sinele semenilor noștri. Inima deschisă cere și o minte deschisă, adică eliberată de prejudecăți, rigidități, automatisme. Numai astfel putem pătrunde pe tărâmul *conștiinței unitare* evocată de Ken Wiber. Metode eficiente pentru o astfel de sinergie spiritualizatoare sunt în ortodoxie: rugăciunea inimii și rugăciunea duhovnicească (practicată la noi de călugărul Ilie Cleopa). Aceste rugăciuni sunt comunicări și cununii cu divinitatea, sunt deschideri către iubirea infinită a lui Dumnezeu.

Nu întotdeauna mintea și inima sunt în relații sinergice. Deseori ele sunt antagonice. Când domină inima pasiunea oarbă, pasiunea absurdului inundă ființa. Când domină mintea inima sa este rece răcind astfel întreaga sa ființă care, astfel este lipsită de compasiune. Să ne amintim de strigătul

tânărului savant francez Evariste Galois (1811 – 1832): „Le coeur chez moi s est revolte contre la tete.” care exprima o contradicție între inimă și minte. Pentru a trece de la contradicție la sinergie există mai multe metode: rugăciunea, iubirea, meditația transcendențială etc

Este bine să nu uităm însă că sinteza totală o face Iisus Hristos. Pe nimbul său este scris ON adică FIINȚĂ!

Care sunt efectele sau consecințele benefice ale sinergiei dintre inimă și minte trăită ca o sete de întregire?

1. Sinergia ne conduce de la energia mentală la energia spirituală
2. Ne conduce spre integrarea în Ființă (ON)
3. Mintea și inima, atunci când sunt împreună și deodată, se unesc cu Inima lui Dumnezeu care este aceeași cu Inima Universului
4. Învățăm să trăim total, învățăm iubirea rațională, învățăm tandrețea fără cuvinte
5. Realizăm vindecarea Sinelui divizat
6. Comunicăm autentic și rezonăm cu ceilalți oameni
7. Ritmicitatea noastră se acordă cu ritmicitatea cosmică

Noi credem că în respirația holotropică (Stanislav Grof) ritmul nostru respirator, ca și cel cardiac, intră în rezonanță cu pulsul cosmic.

Toate acestea sunt atribute ale psihologiei spirituale, ale psihologiei viitorului. Să ne iubim inteligent, împreună și deodată.

Drumvalo Melchizedek, în „Spațiul sacru al inimii” (2005) spune „pe măsură ce secolele au trecut vechea metodă de a pătrunde în inimă – pentru a experimenta visul comun – s-a pierdut în izolarea minții.... Voi sunteți mai mult decât o simplă ființă umană întrucât în interiorul inimii voastre se află un loc sacru în care lumea poate fi refăcută, prin co-creare

conștientă. Dacă vă doriți cu adevărat pacea spiritului și dacă vreți să vă reîntoarceți acasă, vă invit să vizitați frumusețea propriei voastre inimi.” (pg.8)

În volumul „Psihologia tăcerii. Liturghiile silențioase ale Sinelui” (I.Mânzat și Mariana Tănase Mânzat, 2006, pg. 61-64) ne-am referit la tăcerea Sinelui din perspectivă psihosinergetică. Sinele este centrul de ordine și sens interior, el concentrează în el spiritul tăcut și nemuritor. Descoperindu-și Sinele omul își află sensul interior și autentifică atributul său de ființă spirituală. Sineizarea coincide cu spiritualizarea. Sinteza sintezelor realizată de Sine este o psihosinerגיע.

Sinele este generatricea (matricea generatoare) și sinergatricea (matricea sinergizatoare) tuturor transformărilor conștienței. Sinele ca sinergizor suprem este tainicul tăcut, este „centrul ciclului” în care este tăcere și pace, armonie și echilibru în ciuda furtunilor din jur.

Iubirea spirituală este „tăcerea împreună și deodată”. Meditând deodată și iubind până la contopirea într-o singură persoană devine posibilă *tăcerea împreună* ca poartă deschisă pentru iubirea spirituală în care bărbatul și femeia nu mai sunt despărțiți.

În cadrul Institutului de matematică al inimii, S.U.A, cunoscut și ca Institutul de Cercetare HeartMath s-a demonstrat: „Întrucât inima este cel mai puternic oscilator biologic din sistemul uman, restul sistemelor sunt antrenate odată cu ritmurile inimii.” Mărirea coerenței (sinergiei) minte – inimă necesită reducerea stresului emoțional și mental prin monitorizarea și stăpânirea gândurilor și sentimentelor noastre. Atunci când mintea și inima funcționează împreună devine posibilă o viziune clară a felului în care ne putem îndeplini visele (Jasmuheen, *Legea iubirii*, 2005, pg. 120).

BIBLIOGRAFIE

Drăgănescu M., 1990, *Informația materiei*, Ed. Academiei Române, București.

Duvac I., 1994, *Abordarea sinergetică a agresiunii psihologice, premisă teoretico-metodologică pentru o strategie de contracarare*, în Juncu Ion (coord.), „Agresiune și apărare psihologică”, Ed. Academia de Înalte Studii Militare, București.

Ghelasie G., 1991, *Iscusița trăirii isihaste*, (vol.2), Ed. Arhetip, București.

Haken H., 1977, *Synergetics. An Introduction*, Springer Verlag, Berlin.

Jasmuheen, 2005, *Legea iubirii*, Ed. For You, București.

Jung C.G., 2005, *Aion. Contribuții la simbolistica Sinelui*, (Opere complete), Ed. Trei, București.

Mânzat I., *Deschiderile sinergeticii. Spre un orizont teoretic neclasic în psihologie*, Revista de Psihologie nr. 1.

Mânzat I., 1991, *A project of synergetical psychology*, Revue de Psychologie, nr. 2.

Mânzat I., 1992, *Dezvoltarea gândirii științifice neclasice la studenți*, Revista Forum, nr. 9-10.

Mânzat I., 1994, *Dezvoltarea gândirii științifice la studenți prin învățare sinergetică*, Conferința Națională de Psihologie, București.

Mânzat I., Giosan C., 1995, *Synergetical Psychology - A New perspective*, în Psychology nr. 2., (Western Kentucky University).

Mânzat I., 1997, *Psihologia credinței religioase. Transconștiința umană*, Ed. Știință și Tehnică, București.

Mânzat I., (coord.), 2000, *Psihologia Sinelui. Un pelerinaj spre centrul Ființei*, Ed. Eminescu, București.

Mânzat I., Brazdău O., 2003, *Conștiința multidimensională. O perspectivă psihosinergetică*, Ed. Psyche, București.

Mânzat I., Tănase Mânzat M., 2006, *Psihologia tăcerii. Liturghiile silențioase ale Sinelui*, Ed. Psyche, București.

Mânzat I., 2006, *Psihologia transpersonală la întâlnire cu psihologia sinergetică*, Jurnalul de Psihologie Transpersonală nr.5.

Mânzat I., Tănase Mânzat M., 2008, *La synergie entre la raison et la coeur*, în vol. Anca Munteanu, (coord.), „Identite et integration par la voie transpersonall”, Ed. Eurobit, Timișoara.

Mânzat I., Tănase Mânzat M., 2010, *Sinergetica educației*, în vol. Caluschi M.(coord.), „Simpozionul Național Kreaticon”, Ed. PIM, Iași.

Melchizedek D., 2005, *Spațiul sacru al inimii*, Ed. For You, București.

Ogodescu S.M., 1981, *Persoană și lume*, Ed. Albatros, București.

Roger C.R., 1961, *On Becoming a Person*, Mifflin, Boston.

Servan-Schreiber D., 2004, *Vindecă stresul, anxietatea și depresia fără medicamente și fără psihoterapie*, Ed. Elena Francisc Publ., București.

Welwood J., 1990, *Journey of Heart*, New York.

Wiber K., 2003, *Fără granițe*, Ed. Elena Francisc Publ., București.

Wilber K., 2005, *Grație și forță*, Ed. Elena Francisc Publ., București.

Psihologia transpersonală. Ce este și cu ce se ocupă?

Gabriela Mihalache Ph.D. Marius Koga MD
(gmihalache@itp.edu și mkoga@itp.edu)

Articolul de față încearcă să explice ce este psihologia transpersonală, asocierea cu spiritualitatea în teorie și aplicații, și contextul științific în care se plasează - paradigma postmodernistă științifică actuală, o paradigmă în care știința, recunoscându-și limitele auto-impuse mai devreme în pozitivism, se destinde. Filozofia pozitivistă și metodologia experimentală aferentă, provenite din fizică, reprezintă pentru științele sociale în special, o viziune asupra realității prin gaura de cheie, un pat procrustean. Paradigma postmodernistă reprezintă o viziune mai amplă a realității, o privire pe fereastră. Perimetrul conceptului de „știință” este lărgit prin recunoașterea rolului esențial pe care îl reprezintă factorii individuali și sociali în construcția realității, a subiectivității contextului științific, a gradului de conștientizare a cercetătorului, etc.

1. Ce este psihologia transpersonală?

Fără cunoașterea transcedentalului în noi, sau a transpersonalului, ne îmbolnăvim, devenim mai violenți și nihilști, apatici, fără speranță. Avem nevoie de ceva mai presus de noi, care să ne provoace venerație și să ne angajeze în viață într-un mod nou, naturalistic, empiric, și nebisericesc. (Maslow, 1969, p. 4)

„Transpersonal” înseamnă *dincolo de* nivelul psihologic personal, de experiența realității trăită prin prisma personalității individuale. Asociem nivelul egoic personal cu domeniul existenței și nivelul transpersonal cu cel al transcendenței. Trăirile transcedentale se derulează *prin* (un sens al „trans”) personalitatea individuală, dar provin de *dincolo de* (un alt sens al „trans”) eul individual.

Conștientizarea normală cotidiană este restricționată, limitată funcțional prin condiționare. Perceperea realității, stările cognitive și emoționale sunt adesea distorsionate și părtinitoare. „Cu cât observăm dinamica psihică mai mult, râul conștienței, cu atât realizăm mai profund că nu percepem realitatea așa cum este, ci așa cum suntem noi” (Walsh & Vaughan, 1993, p. 18). Starea optimă de sănătate și bunăstare se realizează prin dezvoltarea și extinderea conștientizării. Psihologia tradițională recunoaște câteva nivele optime de conștientizare (starea conștientă normală de zi cu zi, somnul, și visele) și câteva nivele patologice - starea modificată de conștientă sub influența drogurilor și delirul. Găsim însă în tradițiile spirituale ale lumii și în psihologia transpersonală, o întregă gamă de stări optime de funcționare precum stările meditative, stările contemplative, intuiția, stările mistice/unitive, stările marcate de o concentrare sau creativitate sporită, potențialitățile paranormale, viziunile și emoțiile puternice transformative, ș.a.m.d. Sistemele filozofice orientale (Buddhism, Vedanta) și sistemele spirituale mistice precum Sufismul, Kabala, sau misticismul creștin, au deschis o nouă viziune spirituală asupra existenței și dezvoltării umane. Noi descoperiri în fizica cuantică au relevat similitudini puternice cu experiențele misticilor în ce privește natura realității. Astfel psihologia transpersonală se găsește la confluența drumurilor între orient și

occident, între știință și spiritualitate, între dat și transcendent, temporal și infinit. Este de aceea un domeniu extrem de incitant, care transcende limitele psihologiei tradiționale prin colaborări interdisciplinare în scopul unei cunoașteri integrale a psihicului.

Psihologia transpersonală își are începutul în America anilor 60, înființată de Anthony Sutich și Abraham Maslow. Abraham Maslow, om de știință și psiholog de renume mondial, a înființat mai întâi psihologia umanistă, considerată a treia forță în istoria psihologiei, după psihanaliză și behaviorism. Psihologia umanistă se ocupă cu studiul dezvoltării umane și actualizarea întregului potențial uman, reprezentat de Maslow în piramida nevoilor. Mai târziu, studiul aprofundat al experiențelor de vârf (*peak experiences*) i-a determinat pe Sutich și Maslow să realizeze existența unei dimensiuni superioare celei umaniste. Maslow nota în primul număr al *Jurnalului de Psihologie Transpersonală* apărut în 1969:

Sînt oameni care iubesc și se simt iubiți, care respectă și se simt respectați, care se simt în siguranță și sînt în stare să creeze această siguranță pentru alții. Dacă studiezi acești oameni, și îi întrebi ce îi motivează, te găsești parcă în altă dimensiune psihologică. Această dimensiune relevă un sens, o semnificație transpersonală care îi motivează, și îi gratifică pe cei mai evoluți, pe cei care au reușit actualizarea sinelui. Acești oameni sînt motivați de ceea ce există dincolo de nevoile primare. Accesarea acestei semnificații transpersonale începe atunci când acești oameni răspund unor întrebări precum: „Care sînt momentele în care simți cea mai mare satisfacție în viață? Care sînt cele mai prețioase momente în viață? Care sînt momentele care fac și viața și munca ta demne de a fi trăite din plin?” Răspunsurile la aceste întrebări au venit în termenii unor virtuți fundamentale. Robert Hartman (1967) le numește „valori intrinseci” - adevărul, bunătatea, frumusețea, perfecțiunea, excelența, simplitatea, eleganța, și așa mai departe. Înseamnă că a treia

psihologie dă naștere unei a patra – „psihologia transumanistă” care se ocupă cu experiențe și valori transcendente. Este ceva nou. Când deschizi ușa vieții trăită prin prisma valorilor, a experiențelor transcendente, un întreg orizont de posibilități se dezvăluie. Când studiezi experiențele de vârf, realizezi că de multe ori acestea prezintă similitudini cu experiențele misticilor. Misticii, de exemplu, vorbesc despre „conștiința unitivă.” Ei folosesc cuvinte care au fost excluse din jurisdicția științei, pentru că știința este independentă de valori. Au fost excluse ca neștiințifice, în sensul (fără a fi spus) că sînt false. Aceste cuvinte descriu emoții, dorințe, stări existențiale, forme alternative de cunoaștere, dar acestea nu sunt percepute ca reale în știință, prin urmare iată excluderea lor. O caracteristică a acestui nou domeniu a fost de aceea resacralizarea, sau respiritualizarea. Știința desacralizează; transformă totul în neutru și pozitivist. (p. 3-4)

Majoritatea noțiunilor psihologice sînt greu de definit, însă transpersonalul în special se distinge prin inefabilitate, prin dificultatea transunerii în cuvinte. Există de aceea multiple și variate definiții ale psihologiei transpersonale (Caplan, Hartelius, & Rardin, 2003). Cu toate acestea, două conceptualizări primează și au câștigat consensul majorității specialiștilor în domeniu:

Psihologia transpersonală este studiul *științific* al experiențelor și fenomenelor transpersonale, natura, și implicațiile lor. Experiențele transpersonale sînt acele experiențe în care sensul identității se extinde dincolo de (trans) individual sau personal, pentru a încorpora sferele mai largi ale omenirii, vieții, și cosmosului. (Walsh & Vaughan, 1993, p. 3)

În urma unui studiu științific calitativ al majorității definițiilor publicate în domeniu (N=160), de la începuturile sale în 1968, și până în prezent, Hartelius, Caplan, și Rardin (2007) au concluzionat următoarea

conceptualizare care sumarizează temele principale în psihologia transpersonală:

Psihologia transpersonală este abordarea psihologică care 1) studiază fenomene dincolo de eul personal, și 2) este o psihologie integratoare/holistică, în care 3) dinamica centrală este înțelegerea și cultivarea transformării omului. Psihologia transpersonală este, am putea spune și mai succint, transcendență, integrare, transformare. (p. 11)

În virtutea acurateții istorice, este demn de menționat aici și definiția originală a psihologiei transpersonale așa cum a fost ea formulată de Anthony Sutich la fondarea domeniului. Această definiție nu mai este de referință, pentru că definițiile de mai sus exprimă mai clar natura și direcția actuală a domeniului.

Psihologia Transumanistă (sau a patra Forță) este titlul dat unei forțe emergente în domeniul psihologiei, de un grup de psihologi și indivizi profesioniști din alte domenii, interesați în cele mai evaluate capacități umane și potențialități, cât și actualizarea lor. Aceste categorii psihologice nu pot fi plasate nici în prima forță (teoria clasică psihanalitică), nici în a doua (teoria pozitivistă sau behavioristică), și nici în a treia forță (psihologia umanistă) care se ocupă cu studiul unor concepte precum creativitatea, dragostea, dezvoltarea personală, gratificarea nevoilor, sănătatea psihologică, actualizarea sinelui, etc. A patra forță emergentă se ocupă în special cu studiul, înțelegerea și implementarea responsabilă a unor noțiuni precum ființarea, devenirea, actualizarea Sinelui, expresia și actualizarea meta-nevoilor (individuale și „la nivel de specie”), a valorilor fundamentale, transcendența sinelui, conștiința unitivă, experiențe de vârf, extaz, experiențe spirituale și mistice, stări contemplative de venerație, semnificație transcedentală a vieții, transformarea sinelui, spirit, transformarea la nivel de specii, unitate,

conștientizarea cosmică, receptivitate maximă senzorială, experiența jocului cosmic, sinergie la nivel individual și de specie, întâlniri interpersonale de semnificație maximă, realizarea și exprimarea potențialităților transpersonale și transcendente, precum și concepte, experiențe, și activități conexe. (Sutich, 1976, p. 13)

Prezumția fundamentală în psihologia transpersonală este că dezvoltarea umană continuă și după stabilizarea și maturizarea eului. Psihologia tradițională se concentrează pe psihologia și patologia eului, pe când psihologia transpersonală cu toate că recunoaște și include psihologia egoică (nivelul personal), se concentrează pe nivelele transpersonale. Integrarea psihologică completă cuprinde evoluția către nivelele transpersonale dincolo de eu, atunci când personalitatea devine transparentă și reflectă potențialul transpersonal. Psihicul gravitează normal către holism, către dezvoltarea întregului potențial uman, care include la nivelul superior, stările transpersonale. Întreg spectru al conștienței, de la starea de veghe la starea non-duală, este accesibil oricui, este un potențial prezent în fiecare dintre noi. Așadar psihologia transpersonală cuprinde nu numai studiul experiențelor transpersonale dar și studiul dezvoltării transpersonale; cuprinde nu numai stări psihice, dar și etape. Transpersonalul apare deci în diferite ipostaze, ca și *conținut* al fenomenelor dincolo de eu, ca și *context* în etapele de dezvoltare transpersonală, și ca și *catalizator* în transformare (Hartelius, Caplan, & Rardin, 2007). Dezvoltarea transpersonală este conceptualizată, fie în tradițiile spirituale în lume, fie în psihologia transpersonală, în două direcții majore: una descendentă și imanentă, iar cealaltă, ascendentă și transcendentă. În șamanism, de exemplu, dezvoltarea psihospirituală se realizează prin regenerarea spiritului uman conectat la spiritul univesal în natură; nu este vorba aici de evoluție. Calea

transcendentă presupune transformarea personalității prin evoluția materie - psihic – suflet - Spirit. Unul dintre proponentii cei mai cunoscuți ai acestei căi transcendente este Wilber (1993a,1993b, 1996) care a conceput și o schemă conceptuală de primă importanță:

- a) Prepersonal – eul este dezorganizat sau neformat încă
- b) Personal – structura egoică este formată și stabilă
- c) Transpersonal – expansiunea identității dincolo de ego.

Dezvoltarea nu este liniară, ci saltatorie și inegală. Psihicul individual nu stă să își termine complet etapa egoică pentru a se muta la nivelul următor, cel post or transpersonal. Wilber concepe dezvoltarea umană pe diferite linii: moral, cognitiv, emotiv, sexual, spiritual, etc. Acestea se dezvoltă câteodată independent, câteodată în unison, idiosincratic și paradoxal. Astfel s-ar putea explica de ce atât de mulți practicanți spirituali, fie indivizi anonimi fie lideri spirituali din toate religiile și sectele ajung la nivele înalte de progres transpersonal în vreme ce egoul personal are deficiențe serioase sau chiar patologii. Istoria religiei este plină de narative despre „sfînți nebuni” și experiența trecută și contemporană ne arată din păcate scaune bisericești puse la mezat, abuz fizic și sexual, exploatare, sau chiar și crimă, genocid, și terorism în numele religiei și spiritualității. Litania ocolișurilor spirituale (*spiritual bypass*), a abuzurilor, și patologiei spirituale poate să constituie subiectul unei alte scrieri.

Experiențele transpersonale sunt caracterizate printr-o „putere de transformare remarcabilă realizată în modificarea preferințelor cuiva, a înclinațiilor, a emoțiilor, a comportamentului, și a înțelegerii vieții în general” (Valle & Mohs, 1998, p.101). Transformarea implică

transfigurarea structurilor egoice, evoluția conștiinței de sine către Sine, de la egoism la conștiința interconectivității vieții universale. Dacă ne-am imagina spectrul conștiinței ca spectrul luminii, în timpul stărilor patologice conștiința este limitată, este sub nivelul optim (gândiți-vă la fobii sau obsesii), pe când în experiențele transpersonale conștiința este expandată, lărgind astfel sfera de percepere și manifestare a potențialităților umane în afara parametrilor normali ai formei, timpului, și spațiului. Câteva trăsături specifice ale experiențelor transpersonale se evidențiază dintr-o serie de studii transpersonale fenomenologice (Valle & Mohs, 1998):

1. Extinderea limitelor identității către unificarea cosmică sau divină, și absența fricii,
2. Liniște sau pace, deseori însoțită de un sentiment pozitiv de abandon,
3. Transcendența spațiului și a timpului,
4. Intuiții puternice,
5. Iubire necondiționată,
6. Emoții de recunoștință, binecuvântare, sau spirit/ har,
7. Inefabil
8. Auto-transformare

Auto-transformarea este distinctivă și reprezintă culminarea celorlalte aspecte. Se distinge de alte forme de schimbare prin faptul că este profundă, persistă în timp, și atinge toate laturile caracterului (Metzner, 1986; White 1997, 1998). În urma acestor experiențe viața cuiva se poate schimba radical. Structurile și funcționarea psihicului se schimbă, așa cum se poate observa la persoanele care au trecut prin experiențe în preajma morții (*near-death experiences*). În plus, trebuie ținut cont că este vorba aici

de un proces continuu de dezvoltare, nu un eveniment finalizat; experiența devine un catalizator pentru o continuă modificare a personalității.

Caracteristica predominantă conceptuală, după cum se poate observa în aceste definiții, este expansiunea – expansiunea identității, a eului, a conștiinței de sine. Jung a numit această identitate expandată - *Sine* (spre deosebire de sinele, sau eul obișnuit). Sinele imprimă psihicului funcția de transcendență, înțeleasă de Jung ca fiind integrarea elementelor opuse psihice, în principal, conștientul cu inconștientul (Jung, 1959/1980). Incluziunea este după expansiune, a doua caracteristică conceptuală importantă. În psihologia tradițională, eul individual este tratat ca o unitate izolată, solitară, pe când psihologia transpersonală recunoaște necesitatea și impactul integrării corpului fizic în psihologia omului, al contextului social, ecologic, și spiritual – un context mai expansiv. Incluziunea se evidențiază și prin faptul că psihologia transpersonală include sistemele psihologice care au precedat mișcarea, transpersonalul include personalul, metodologia de cercetare în psihologia transpersonală include metodele tradiționale și în plus introduce altele noi.

Pentru această orientare psihologică, personalitatea umană nu este un scop în sine, ci o parte a ființei umane care permite manifestarea Sinelui, un intermediar între spirit și lume. Cu alte cuvinte, personalitatea este cea care mediază între personal și transpersonal. Eul obișnuit, format prin interacțiunea cu elementele sociale și culturale reprezintă pentru psihologia transpersonală doar o manifestare a „ceva” mult mai larg și profund, care constituie de fapt esența ființei umane. Oricare ar fi denumirea pe care i-o dăm: Sine, Self, Atman, Lumină, aceasta este sursa și destinația întregului proces evolutiv al omului. (sursa www.arpt.ro)

Pe scurt, psihologia transpersonală este zona de confluență între psihologie, spiritualitate, și experiență. Experiența generează cunoașterea directă, empirică a realității transcendente, și această cunoaștere accelerează dezvoltarea psihică. Bineînțeles o distincție între transpersonal și non-transpersonal este necesară. O clasificare stabilită a priori în funcție de conținutul experienței însă, este considerată problematică de unii teoreticieni în domeniu (Daniels, 2005; Walsh & Vaughan, 1993), deoarece eliminarea unor experiențe este întotdeauna arbitrară. Daniels (2005) propune, conform definiției elaborate de Walsh and Vaughan (1993), ca experiența să fie judecată din perspectiva individului care o trăiește, considerând impactul transformativ al experienței. Dacă sensul identității personale este extins, dacă individul transcende realitatea obiectivă și cunoaște direct un alt nivel al realității, suferind astfel o transformare a personalității, atunci putem considera experiența respectivă, transpersonală, indiferent de contextul sau conținutul experiențial. Efectul transformativ al experienței este de aceea mai important decât conținutul ei. În acest sens, o experiență paranormală poate fi transpersonală, pe când una religioasă, nu. Rugăciunea de exemplu, este întotdeauna un act religios sau spiritual prin conținutul său, care poate fi transpersonal sau nu, în funcție de efectul său transformativ. Pentru foarte mulți oameni rugăciunea nu are un efect transformativ al personalității, de aceea nu poate fi considerată automat și a priori o experiență transpersonală. Daniels (2005) subliniază această distincție foarte importantă între psihologia transpersonală și psihologia religiei. Ca psihologi transpersonali sîntem interesați în experiențe și procese care relevă extinderea identității dincolo de personal, indiferent dacă acestea se întamplă într-un context religios/spiritual sau nu.

Transpersonalul vizează trăiri, procese și întâmplări în care eul nostru normal limitat este transfigurat prin accesarea sau conectarea la o realitate mai largă, de o semnificație mai profundă ... Sensul termenului „transpersonal” este de aceea mai vast decât noțiunile uzuale „religie” sau „spiritual” ... și este neutru din punct de vedere metafizic (nu implică neapărat credința într-o putere divină). (Daniels, 2005, p. 11).

Transformarea este verificată atât interior cât și exterior. Pomul cu roade stricate sau fără de roade care nu folosește comunității umane nu are mare valoare oricât de sublimă ar fi experiența internă, personală a celui „transformat”. Riscul accentuării experienței individuale transformative fără un corolar extern în contextul social, este vădit în tendința hedonistă a spiritualității de tip New Age. Exercițiul spiritual devine un joc narcisistic de solilocvie, în absența compasiunii pentru aproapele nostru, a altruismului, a participării dedicate în comunitatea umană din care facem parte și față de care purtăm o responsabilitate.

În prezent teoreticieni transpersonali de renume precum Daniels (2005), Grof (1988, 1996), și Charles Tart (1997, 2004, 2009) recomandă incluziunea tuturor fenomenelor de natură paranormală în aria experiențelor transpersonale, justificând prin dificultatea diferențierii calitative între paranormal și spiritual. În plus, sute de experimente desfășurate în condiții de rigurozitate maximă pentru fiecare fenomen în parte, au confirmat existența științifică a cinci experiențe paranormale: telepatia, clarviziunea, precogniția, psihokinezia (influența psihică asupra materiei), și influența psihică asupra unor sisteme biologice, așadar vindecarea unor sisteme biologice minore (Braud, 2003; Tart, 2004).

Site-ul Asociației Române de Psihologie Transpersonală (www.arpt.ro) listează domenii suplimentare actuale importante de studiu în psihologia transpersonală:

- Formele („stările”) de conștiință modificată.
- Practici și experiențe din religiile lumii și din cadrul tradițiilor esoterice.
- Procesul de împlinire a Sinelui.
- Transformările și evoluția conștiinței.
- Arta transpersonală - simboluri și arhetipuri transpersonale.
- Metode și tehnici de cercetare ale manifestărilor transpersonale.
- Maturizarea și optimizarea personalității.
- Psihoterapia transpersonală și consilierea spirituală.
- Abordări transpersonale în educație.
- Creativitatea, empatia și intuiția spirituală.
- Experiențele mistice și arhetipale.
- Psihologia meditației.

ARPT de asemenea oferă cursuri de specializare și informații foarte utile despre psihoterapia transpersonală care, „abordează omul integral, luând în considerare toate dimensiunile manifestării umane: fizic, emoțional, cognitiv și spiritual. Extinderea conștiinței dincolo de limitele eului este considerată fundamentală pentru vindecare” (sursa www.arpt.ro). Mai trebuie menționat că experiențele transpersonale în terapie nu sînt respinse ca fiind fanteziste sau patologice, dar nici nu sînt considerate nirvana.

Meditația, practica de stabilizare și luciditate mentală prin concentrarea atenției, a fost practică cu rezultate deosebite în orient de mii

de ani. A fost introdusă în psihologie și studiată extensiv de către psihologii transpersonalii în ultimii 40 de ani. Peste 1000 de studii științifice au demonstrat eficiența meditației în ameliorarea disfuncțiilor psihologice și psihosomatice, în special cele cauzate de stres, precum hipertensiunea (Schneider et al., 2005), deprimarea clinică, anxietatea, panica, și fobiile (Miller, Fletcher, & Kabat-Zinn, 1995; Shapiro, Schwartz, & Bonner, 1998). În educație, s-a găsit o corelație semnificativă între practica meditației și un IQ mai ridicat, performanța școlară mai bună în liceu, și universitate (Cranson et al., 1991; Kember, 1985). Aceste rezultate au condus la introducerea meditației în școli și spitale în SUA. În 2006, *American Psychologist*, publicația oficială a Asociației Americane a Psihologilor a publicat un articol despre meditație, recunoscând astfel acceptarea sa oficială. Se afirmă în deschiderea articolului că meditația „este acum una dintre cele mai durabile, răspândite, precum și cea mai cercetată modalitate dintre toate metodele psihoterapeutice” (Walsh & Shapiro, 2006, p. 227). Articolul menționează, de asemenea, că există peste 10 milioane de practicanți în Statele Unite și sute de milioane în întreaga lume.

Reprezentanți marcanți ai psihologiei transpersonale în prezent, sînt: Ken Wilber, Stanislav Grof, Charles Tart, Claudio Naranjo, Roger Walsh, Frances Vaughan, Pierre Weil, Marc-Alain Descamps, Laura Boggio Gilot, Arthur Deikmann, Michael Daniels, Daniel Goleman, Elmer Green, Stanley Krippner, Lawrence LeShan, Michael Hutton, și alții. În privința contributorilor timpurii prin teoriile și sistemele lor, se numără William James, Carl Jung, Otto Rank, Karen Horney, Erich Fromm, Viktor Frankl, Roberto Assagioli, Rollo May, Michael Murphy, Lawrence LeShan, Willis Harman, Elmer Green, Ram Dass, Alan Watts, și mulți alții.

2. Abordarea spiritualității în domeniul medical în lume și în SUA

Asociația Mondială de Psihiatrie, Departamentul Religie, Spiritualitate și Psihiatrie a înaintat recent un comunicat în care se delineaază importanța și modurile de abordare a spiritualității în psihiatrie (Verhagen, 2008). Se subliniază chiar de la început că „o precondiție o reprezintă în primul rând datele științifice” (p. 2). O atenție mai mare se cere să se acorde peste tot în lume subiectului *Psihiatrie și religie*, deoarece, se argumentează evidența statistică ridicată a populației globale cu o afiliere religioasă - 85% (restul de 15% fiind ateii sau nereligioși). Iată câteva din ideile menționate în acest comunicat (Verhagen, 2008):

1. „Religia și spiritualitatea, deși neglijate pentru o lungă perioadă de timp, sunt tot mai mult recunoscute ca jucând un rol important nu numai în examinare și tratament, ci și în înțelegerea tulburărilor psihice.” (p. 8)
2. „Atitudinea medicală s-a schimbat, religia și spiritualitatea sînt recunoscute acum ca posibile surse curative, nu patologice ca în trecut” (p. 5). Dovezi științifice citate în acest sens: în 476 studii dintr-un total de 724 studii cantitative, s-a descoperit o asociație pozitivă între afilierea religioasă și majoritatea indicilor de sănătate psihică.
3. Istoria pacientului trebuie să includă și o istorie spirituală, de aceea „cunoașterea noțiunilor de religie și spiritualitate în relație cu diagnosticul și tratamentul sunt o parte esențială a formării profesionale universitare și postuniversitare” (p. 11).
4. „Riscul medicalizării necorespunzătoare sau ‚psihiatrizarea’ experiențelor spirituale neobișnuite, pot duce la intervenții inadecvate sau

chiar dăunătoare atunci când psihiatrul este insuficient documentat. Cercetări empirice sînt necesare privind deosebirea dintre experiențele spirituale și cele patologice.” (p. 6)

5. Dificultatea definirii și deosebirea dintre spiritualitate și religie sînt discutate, concluzionînd că spiritualitatea înglobează religia, și nu invers. Spiritualitatea, ca și personalitatea, este o caracteristică universală definitorie a umanității, care se referă în primul rînd la relaționarea omului cu sine însuși, cu ceilalți, și cu dimensiunea transcendențială. Spiritualitatea implică conștientizarea situației omului în relație cu ceva care nu se poate înțelege complet, care este dincolo de observație și rațiune; în principal un proces interior. Religia, pe de altă parte, abordează relația cu divinul transcendențial prin intermediul instituției reprezentative. Implică astfel o afiliere doctrinală, recunoașterea ierarhiei religioase, o serie de practici religioase, și alte cerințe. Un individ de aceea poate fi spiritual fără să fie religios, și invers. Colegiul Regal al Psihiatrilor din Marea Britanie (2010) a conceput un pamflet informațional de largă circulație intitulat *Spiritualitatea în Sănătatea Mentală* (sursa online în referințe).

Introducerea spiritualității în formarea profesională medicală este tot mai răspîndită și în SUA. Ministrul sănătății Dr. David Satcher, a solicitat în raportul său asupra situației sănătății mentale, creșterea cercetării asupra legăturii dintre spiritualitate și sănătate psihică (Satcher, 1999). Astăzi, trei sferturi din universitățile medicale din SUA oferă cursuri despre impactul spiritualității asupra sănătății (Booth, 2008). Asociația Colegiilor Medicale din America (AAMC), în proiectul său de obiective (2010), recunoaște spiritualitatea ca un factor care contribuie la sănătatea fizică și psihică. În plus, se specifică că este important pentru toți specialiștii în științele

medicale să înțeleagă impactul spiritualității pacientului asupra viziunii vieții, morții, sănătății, tratamentului, etc. Fundația Templeton (2010) alocă resurse financiare considerabile cercetării legăturii dintre religie/spiritualitate și sănătate în multe universități americane și programe medicale. Un jurnal medical profesional important – *Southern Medical Journal* – a inaugurat un proiect de amploare în domeniul cercetării spiritualitate-medicină, legitimizând și extinzând și mai mult această inițiativă (Koenig, 2005). Universități medicale prestigioase precum Georgetown și Duke oferă formare universitară și post-universitară în domeniul impactului spiritualității asupra sănătății, plus conferințe, publicații și burse pentru studii și cercetare în același domeniu. Există astfel nu numai o recunoaștere solidă și semnificativă a spiritualității în domeniul medical și psihologic dar se observă chiar conturarea unei noi paradigme, care stă la baza noii medicini (domeniul numit în SUA „new medicine”).

3. Ce este spiritualitatea?

Esența sentimentului spiritual implică conștientizarea unei dimensiuni mai presus de noi care se extinde din noi, în continuarea noastră, care operează în întreg universul, și cu care individual poate avea o legătură permanentă prin care se poate salva atunci când natura lui umană îl ruinează.

(William James as cited în Braud, 2006, p. 508).

În timp ce cuvintele spiritualitate și religie sunt adesea folosite alternativ, există o diferență importantă între spiritualitate și religie. Religia și-a asumat de mult monopolul asupra ce înseamnă spiritual, susținând că spiritualitatea adevărată nu poate fi laică. Cu toate acestea, emoțiile umane

de pace interioară, de compasiune, de reverență, sau iertare, provin și din provincia laică. Ele pot apărea și se pot aprofunda în confruntarea cu cele mai înalte valori ale noastre (adevăr, iubire, altruism, etc.), sau cu întrebări existențiale. Pentru unii imersiunea în natură este o comuniune spirituală. Cei care se consideră „spirituali, dar nu religioși” cred în existența a multiple căi spirituale. Potrivit unui sondaj de opinie recent (N=1003), aproximativ 30% din populația Statelor Unite ale Americii se consideră spirituali, dar nu religioși. Procentajul celor care s-au declarat agnostici, atei, sau nereligioși a fost de 11% (Stone, 2009).

Spiritualitatea seculară adesea poartă conotațiile unei credințe personalizate, mai puțin structurată, mai deschisă la idei noi și diverse influențe, și pluralistă în comparație cu credința doctrinară a religiilor organizate. Este perceperea unei transcendențe imanente în spiritualitate, spre deosebire de perceperea unei divinități separate de om în religie, care ordonează lumea prin recompensă și pedeapsă. Spiritualitatea este vie, în evoluție, se bazează pe auto-cunoaștere și experiență. Religia este rigidă, stabilită în dogmă.

Încă din anii 1950, în cercetarea sa privind relația dintre religie și prejudecăți etnice, Gordon Allport a început să diferențieze între religiozitate extrinsecă și intrinsecă. Religiozitatea extrinsecă are o valoare socială, este în principal fie practică de ochii lumii, fie pentru că servește interesele individuale. Chiar dacă persoana respectivă frecventează biserica, nu trăiește valorile spirituale în viața de zi cu zi. În orientarea intrinsecă, individul internalizează crezul și depune eforturi pentru a trăi conform crezului și al urma integral. În acest sens, cel cu o orientare intrinsecă este cel care se auto-transformă. Bazat pe rezultatele studiului, Allport a estimat

componența socială la 20% orientare intrinsecă și 80% orientare extrinsecă, cei cu o orientare religioasă extrinsecă făcându-se vinovați de prejudiciere mult mai ridicată decât cei cu o orientare intrinsecă (Allport, 1967).

Elkins și colegii săi (1986) au avansat o definiție importantă a spiritualității în cadrul psihologiei umaniste, independentă de orice orientare religioasă, pe baza căreia ulterior au construit un test psihologic de determinare a orientării spirituale. Autorii susțin că experiențele spirituale se constituie în context teistic sau non-teistic, și că trunchiul comun al tuturor căilor spirituale, este găsit în interior, la nivel fenomenologic. „În viziunea psihologică, spiritualitatea este pur și simplu o extensie naturală a sinelui conștient în regiunile transcendente inconștiente ale Sinelui” (Elkins et al., p. 10). Definiția a fost dezvoltată pe baza studiilor lui Eliade, Jung, Maslow, și alții. Orientarea spirituală se masoară de-a lungul a nouă coordonate sau dimensiuni (Elkins et al., p. 11):

1. O dimensiune transcedentală bazată pe experiență;
2. Semnificația și scopul vieții: „omul spiritual a dezvoltat certitudinea că viața lui are o semnificație profundă”;
3. Misiune în viață: „omul spiritual are un sens al vocației” simte că are o misiune de îndeplinit în viață;
4. Sacralitatea vieții: „omul spiritual crede în sacralitatea vieții și deseori are trăiri profunde de compasiune, evlavie, reverență, și venerație chiar și în cadre nereligioase;”
5. Deprecierea valorilor materiale: „omul spiritual apreciază valorile materiale... dar știe că satisfacția vieții nu provine din aceste valori materiale și nici nu adoptă materialismul ca un substitut al nevoilor spirituale frustrate.”

6. Altruism;
7. Idealism: „omul spiritual este un vizionar angajat în transformarea lumii într-o lume mai bună”;
8. Cunoașterea tragicului: „omul spiritual este conștient de realitatea tragică a existenței umane”; și,
9. Fructele spiritualității: experiențe spirituale benefice.

Aceste nouă coordonate reprezintă manifestările psihologice ale spiritualității. Nu propunem că aceste indicii înglobează semnificația spiritualității, ci propunem că ele reprezintă un bun instrument de evaluare a orientării spirituale. Testul conceput de Elkins și colegii săi se poate folosi în contextul clinic, educațional, sau în cercetare.

4. Paradigma științifică postmodernistă

Știința este generată și dedicată cercetării libere: ideea că orice ipoteză, oricât de ciudată, merită să fie luată în considerare. Suprimarea ideilor incomode sînt comune în religie și politică, nu în calea spre cunoaștere, nu în știință.

(Carl Sagan, 1985, p. 74)

Psihologia transpersonală este constituită și se dezvoltă pe baze științifice. Dimensiunea transpersonală „este ontologic reală și susceptibilă la validarea consensuală de către alte persoane, exact așa cum este și lumea materială studiată de către oamenii de știință” susține Grof (2008, p. 49). Daniels, un alt lider în domeniu, pledează pentru examinarea și re-

examinarea premiselor noastre, ipotezelor și predicțiilor, utilizând cât mai mult posibil metodele empirice, accentuând factorii psihologici, și comunicând rezultatele noastre comunității științifice (2005). Studiarea trăirilor transpersonale, a dezvoltării psihospirituale a omului, a transformărilor profunde, a experiențelor cele mai magnifice și semnificative în viață, se face științific în psihologia transpersonală. Încă de la începutul secolului trecut, William James a considerat experiența spirituală ca obiect legitim al analizei psihologice, introducând astfel și conceptul de empiricism radical care încorporează studierea stărilor fenomenologice interne, în afara comportamentului exterior. Este adevărat că în majoritatea cazurilor, experiențele transpersonale nu se pretează cercetării cantitative experimentale, și de aceea metodele calitative sînt preferate. Metodele de cercetare trebuie să fie compatibile cu obiectul de studiu ca rezultatele să aibe validitate. Nu înseamnă însă că cercetarea este mai superficială. Dimpotrivă, metodele calitative solicită mai multă muncă și dedicație, iar rezultatele sînt de multe ori mai aproape de adevăr, pentru că ele reflectă și studiază fenomenul în integritatea sa, nu fragmentat și supus unor condiții artificiale, așa cum se obișnuiește în cercetarea cantitativă.

Psihologiile încorporate în tradițiile filozofice spirituale precum Budismul sau Advaita Vedanta, pe care psihologia transpersonală le include în obiectul de studiu, au fost dezvoltate tot prin metode empirice - prin observarea minuțioasă și susținută a psihicului de-a lungul a mii de ani. India și Tibetul au descoperit inconștientul, tehnicile de condiționare și decon condiționare psihologică și alte taine ale psihicului cu mii de ani înaintea noastră. Astăzi, oameni de știință în biologie, fizică, neurologie, psihologie

și alte domenii organizează întâlniri periodice cu Dalai Lama și alți oameni evoluți spiritual pentru a-i consulta în privința dilemelor cu care se confruntă. Tezaurul cunoașterii lor a fost contruit în special prin explorarea lumii interioare, spre deosebire de lumea exterioară studiată în știință.

În fizica cuantică, teoria sistemelor, și biologia nouă, conștiința a devenit un construct esențial în teorie și cercetare. Curios însă, psihologia tradițională care ar trebui să fie în fruntea acestor studii evită subiectul, fiind blocată într-o paradigmă post-positivistă și un mod de funcționare reduționist. Psihologia transpersonală este domeniul care include ca obiect de studiu stările diverse de conștiință și evoluția conștiinței. B. Josephson, un laureat al Premiului Nobel în fizică și B. Rubik, un biofizician, au solicitat o expansiune a ceea ce constituie „știință” la nivel global, precum și în toate domeniile, astfel încât să cuprindă studiul conștiinței subiective și evoluția ei.

Este nevoie să adresăm în mod activ, în metodologie și teorie, limitările științei, și să găsim un loc în viziunea noastră despre lume pentru cunoștințele personale dobândite prin introspecție. De asemenea, contribuția importantă a intuiției la procesul prin care cunoașterea avansează trebuie să fie pe deplin recunoscută. (citați în Braud & Anderson, 1998, p. 14)

Menționam în introducerea acestui articol că filozofia pozitivistă și metodologia experimentală aferentă, reprezintă pentru științele sociale în special, un pat procrustean. Știința poate să devină și ea dogmă, la fel ca religia. Charles Tart a numit această formă dogmatizată a științei - *scientism* (1993, 1997, 2004, 2009). Profesorul Tart de la Institutul de Psihologie Transpersonală din Palo Alto, a conceput un crez al științei pe care îl citește frecvent studenților săi, cerându-le să considere acest crez drept filozofia lor

în viață. Crezul conține ipotezele care stau la baza protocolului științific tradițional, nedeclarate, dar recunoscute ca inerente în atitudinea științifică.

Iată acest crez în forma sa simplificată:

CRED în universul material ca unică realitate. Este un univers care funcționează pe baza unor legi fizice fixe.

AFIRM că universul nu are un creator, nici un scop obiectiv, nici un sens, sau destin.

MENȚIN că toate ideile despre Dumnezeu, ființe iluminate, profeți sau forțe non-fizice sînt superstiții și iluzii. Viața și procesul de conștientizare sînt complet identice proceselor fizice și au apărut prin interacțiuni aleatorii ale forțelor fizice. Ca și restul vieții pe planetă, viața și conștientța mea nu au nici un scop obiectiv sau vreun sens. Nu am un destin.

CRED că toate valorile morale sunt subiective, provenite numai din factori determinanți biologici, istoria personală, și hazardul. Prin urmare, valorile care îmi ordonează viața au la bază rațiunea că ceea ce-mi place mie este Bun, și ceea ce-mi displace sau provoacă durere e Rău. Aceeași rațiune impune ca prietenii și dușmanii să fie folosiți astfel încât să-mi sporească plăcerea, și să-mi diminueze durerea.

AFIRM că bisericile nu au nici un folos real, în afara asistenței sociale. Nu există pedeapsă pentru păcate sau recompensă pentru virtute, deși acțiunile noastre pot avea consecințe sociale. Virtute pentru mine înseamnă să obțin ceea ce doresc fără să fiu prins/ă.

MENȚIN că moartea trupului este moartea minții. Nu există viață după moarte, și orice speranță în acest sens este nonsens. (Tart, 1997, p. 41)

Evident exagerate pentru a spori impactul, orice student și orice om de știință recunoaște aceste convingeri ca fiind fundamentale în știință. Studenții reacționează întotdeauna prin exprimarea deziluziei, a unei deprimări asociată cu viziunea lumii nihiliste care rezultă. În acest context, și limitele științei devin mai evidente, dând naștere la *scientism*. Psihologia tradițională de multe ori se face vinovată de scientism. Operaționalizarea și fragmentarea fenomenului psihic pentru a putea fi studiat cantitativ,

condițiile artificiale de „laborator” impuse, conduc la denaturarea fenomenului studiat. Protocolul științific clasic este inadecvat în cercetarea psihicului, în special al experiențelor umane pline de semnificație, al experiențelor transformative, cu adevărat profund umane. Și tocmai aceste experiențe fac obiectul de cercetare al psihologiei transpersonale. De aceea, psihologia transpersonală, împreună cu alte științe sociale și umaniste au adoptat paradigma postmodernistă sau constructivistă. În paradigma postmodernistă, perspectiva este lărgită, știința beneficiază de o arie mai amplă în privința metodologiei, a aplicațiilor, de o viziune mai integratoare și diversificată asupra realității și conjuncturii în cercetare. Metodele calitative (care accentuează subiectivitatea) sînt folosite împreună cu cele cantitative. Cîteva din metodele calitative psihologice sînt metoda fenomenologică derivată din psihologia existențială și filosofia Husserliană, cazul de studiu derivat din cazuistica clinică și sociologie, biografia, etnografia derivată din antropologie, hermeneutica, metodele feministe de cercetare, metoda heuristică, și multe altele (Denzin & Lincoln, 2005). În plus cîteva metode calitative specifice psihologiei transpersonale sînt investigația științifică integrală, investigația calitativă intuitivă, analiza organică, metoda fenomenologică transpersonală, și altele (Braud & Anderson, 1998).

Se recunoaște rolul esențial pe care îl reprezintă factorii sociali în construcția realității, a subiectivității contextului științific, a gradului de conștientizare a cercetătorului, etc. Iată cîteva puncte prin care se deosebește de paradigma pozitivistă sau post-pozitivistă reduționistă:

- În cercetarea științifică pozitivistă, subiectivitatea și emoțiile nu sînt valorificate, de fapt se încearcă eliminarea lor. În paradigma postmodernistă

și astfel în cercetarea transpersonală, valorificăm atât obiectivitatea cât și subiectivitatea (emoțiile, auto-reflecția, intuiția).

- Știința pozitivistă funcționează din perspectiva unui observator detașat al realității, un observator obiectiv. Psihologia transpersonală, luând în considerație și descoperirile fizicii cuantice, adoptă perspectiva cercetătorului nu ca observator, ci ca participant și creator al realității.

- Știința pozitivistă consideră dimensiunea materială ca fiind primară, și conștiința ca pe o funcție a creierului. În viziunea transpersonală, conștiința este răspândită la toate nivelele realității și este de fapt sursa primară a existenței, principiul creativ al universului, inclusiv al realității materiale.

„Care ar fi atunci raportul dintre materie și spirit? Totul e spirit” răspunde profesorul Petrini, *Cel mai iubit dintre pământeni*. „Asta înseamnă că spiritul creează materia? Își creează o aparență. Universul în ansamblul său este conștient de sine. Atunci ce este spiritul? Este conștiința cosmică” (Preda, 1980/2003, p. 423). Comuniștii l-au găsit pe Petrini „vinovat de idealism și fondator al unei noi religii” (Preda, vol II, p. 38). Pentru ei, spiritul aparține religiei, materia științei, și cele două nu se amestecă. Psihologia transpersonală studiază acea zonă de confluență, unde cele două se amestecă, dar abordarea este științifică, nu religioasă.

5. O posibilă contribuție română la psihologia transpersonală

Cine a văzut ceva și n-a orbit? Cine știe cu adevărat un lucru și mai poate să-l spună? Cine a întâlnit adevărul și n-a fost strivit de el?

(Noica, 1992)

Una din criticile autorilor acestei lucrări vede metafizica științifică a psihologiei transpersonale ca pe o deraiere reduționistă născută din matricea culturală vestică a pozitivismului și empiricismului. Blaga vede în fenomenologia transcedentală a lui Husserl și în cea a lui Heidegger o ignorare a naturii dualiste a cunoașterii care este percepută ca un proces liniar și unidirecțional. Călea paradisiacă în metafizica cunoașterii lui Blaga (numită apolinică la Nietzsche și gotică la Frobenius și Spengler), porcede dinafară înnăuntru. Acest proces nu reușește nici să înțeleagă miezul lucrurilor nici să le explice altfel decât prin reprezentări străine reprezentatului, în forma unor construcții sau cartografii cognitive. Pe de altă parte, călea luciferică de cunoaștere (dionisiacă la Nietzsche, sau sofianică la Frobenius și Spengler), se mișcă dinăuntru în afară în mod non-liniar, disipativ, și fractal. Deși urmărește deschiderea misterelor, pătrunderea în aspectul lor criptic, și revelarea lor, nici această cale nu își atinge scopul pierzându-și graiul la trecerile de la imanent la personal și la transcendent. Corola luminii (taina) nu poate fi grăită în cognitiv fără o împuținare substanțială. În *Cenzura Transcendentă* Blaga (2003) notează:

Nu există revelații adecvate. Însăși noțiunea de revelație este doar un concept pur teoretic. De fapt, nici un mister existențial nu trece de bariera cunoașterii rămânând ceea ce este în starea sa originală. Pragul vrăjit al cunoașterii îl transformă pe orice oaspete care îl trece. În realitate, nu există decât revelații disimulate. Revelația unui mister existențial este întotdeauna o revelație împuținată, cenzurată de însăși structura mecanismului cognitiv menit să primească misterul ființei. (p. 34-35)

Poate că, după cum spune Constantin Noica, sinele care a rupt cercul eului devine întodeauna și dezmințirea noastră (ca ego) și orizontul mișcător și înlărgitor (transpersonal, transcendent) cu care ne adevărim în adâncul ființei (immanent). „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată,” zice Eminescu în *Odă (în metru antic)*. Versul este tălmăcit de Constantin Noica ca însemnând „eul care și-a găsit Sinele.” Această cunoaștere de Sine - obiectul psihologiei transpersonale – se rezolvă prin depășirea scindării între viață și moarte, finit și infinit, cosmic și terestru, apolinic și dionisiac, paradisiac și luciferic, liniar și non-liniar, fanatic și criptic. Odată ce paradoxul uniunii polarităților transcendent-imanent este împlinit, pasărea își înalță cele două aripi și poate zbura.

Autorii sugerează că psihologia transpersonală contemporană ar putea beneficia de aportul matricelor stilistice și culturale românești ancorate în stihiiile și misterele ființării. Spre deosebire însă de individuarea centrifugă a lui Ken Wilber către cosmic și transcendent, „Sineizarea” română a lui I. Mânzat (citat în Mohîrță, 2005, p. 5) este centripetă și imanentă, or, cum o numește el, „un pelerinaj către centrul Ființei”. Așa cum prin acceptarea metodelor riguroase ale cercetării științifice psihologia transpersonală română evită pericolele senzaționalului, spiritismului, și ale apocalipticului, tot așa psihologia transpersonală vestică și-ar putea adânci cunoașterea de sine și îmbogăți metodologia de lucru prin examinarea meta-reflectivismului nostru existențial.

Bibliografie

Allport, G. W., & Ross, M. J. (1967). Personal religious orientation and prejudice. *Personality and Social Psychology*, 5(4), 432-443.

American Association of Medical Colleges. (2010). Medical School Objectives Project: Communication in Medicine. Retrieved from <http://www.aamc.org/meded/msop/start.htm>

Blaga, L. (2003). *Cunoașterea luciferica. Trilogia cunoasterii – vol III*. București: Editura Humanitas.

Blaga, L. (2003). *Cenzura transcendentă. Trilogia cunoasterii – vol II*. București: Editura Humanitas.

Eminescu, M. (1883). *Odă (în metru antic)*. Retrieved from <http://www.versuri-si-creatii.ro/poezii/e/mihai-eminescu-9zudtpd/oda-in-metru-antic-7zudzpn.html>

Booth, B. (2008). More schools teaching spirituality in medicine. *American Medical News*. Retrieved from <http://www.amaassn.org/amednews/2008/03/10/prsc0310.htm>

Braud, W. (2003). *Distant mental influence: Its contributions to science, healing, and human interactions*. Charlottesville, VA: Hampton Roads Publishing Company.

Braud, W. (2006). Educating the „More” in holistic transpersonal higher education: A 30-year perspective on the approach of the Institute of Transpersonal Psychology. *Journal of Transpersonal Psychology*, 38(2), 133-158.

Braud, W., & Anderson, R. (1998). *Transpersonal research methods for the social sciences*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Caplan, M., Hartelius, G., & Rardin, M. A. (2003). Contemporary viewpoints on transpersonal psychology. *Journal of Transpersonal Psychology*, 35(2), p. 143-162.

Cranson, R. W., Orme-Johnson, D. W., Gackenbach, J., Dillbeck, M. C., Jones, C., & Alexander, C. (1991). Transcendental meditation and improved performance on intelligence-related measures: A longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 12(10), 1105- 1116.

Daniels, M. (2005). *Shadow, self, spirit: Essays in transpersonal psychology*. Charlottesville, VA: Imprint Academic.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. (2005). *The Sage handbook of qualitative research*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

Elkins, D. N., Hedstrom, L. J., Hughes, L. L., Leaf, J. A., & Saunders, C. (1988). Toward a humanistic-phenomenological spirituality: Definition, description, and measurement. *Journal of Humanistic Psychology*, 28(4), 5-18.

Grof, S. (1988). *The adventure of self-discovery*. Albany, NY: State University of New York Press.

Grof, S. (1996). Theoretical and empirical foundations of transpersonal psychology. In S. Boorstein (Ed.), *Transpersonal psychotherapy* (pp. 43-66).

Grof, S. (2008). Brief history of transpersonal psychology. *International Journal of Transpersonal Studies*, 27, 2008, 46-54.

Hartelius, G., Caplan, M., & Rardin, M. A. (2007). Transpersonal psychology: Defining the past, divining the future. *The Humanistic Psychologist*, 35(2), 1-26.

John Templeton Foundation. (May, 2010). Spirituality and health: Funding Initiatives. Retrieved from http://www.templeton.org/capabilities_2004/spirit01C.html

Jung, C. G. (1980). *The archetypes and the collective unconscious* (R. F. C. Hull, Trans.). Princeton, NJ: Princeton University Press. (Original work published 1959)

Kember, P. (1985). The Transcendental Meditation technique and postgraduate academic performance. *British Journal of Educational Psychology*, 55(2), 164-166.

Koenig, H. G. (2005). Religion, spirituality and medicine: the beginning of a new era. *The Free Library*. Retrieved from [http://www.thefreelibrary.com/Religion, spirituality and medicine: the beginning of a new...-a0141626486](http://www.thefreelibrary.com/Religion,+spirituality+and+medicine:+the+beginning+of+a+new...-a0141626486)

Mohîrță, I. (2005). *Calea Sufletului*. București: Editura Psyche.

Maslow, A. (1969). The further reaches of human nature. *Journal of Transpersonal Psychology*, 1(1), 1-9.

Metzner, R. (1986). *Opening to inner light: The transformation of human nature and consciousness*. Los Angeles: Jeremy P. Tarcher.

Miller, J., Fletcher, K., & Kabat-Zinn, J. (1995). Three-year follow-up and clinical implications of a mindfulness meditation-based stress reduction intervention in the treatment of anxiety disorders. *General Hospital Psychiatry*, 17(3), 192-200.

Noica, C. (1992). *Mathesis sau bucuriile simple*. București: Editura Humanitas.

Preda, M. (1980/2003). *Cel mai iubit dintre pamanteni* (3 volume). Editura Cartex.

Royal College of Psychiatrists' Spirituality and Psychiatry Special Interest Group Executive Committee. (2010). *Spirituality and Mental Health*. Retrieved from <http://www.rcpsych.ac.uk/mentalhealthinfo/treatments/spirituality.aspx>

Sagan, C. (1985). *Cosmos*. New York: Ballantine Books.

Satcher, D. (1999). Mental Health: A Report of the Surgeon General.

Retrieved from

<http://www.surgeongeneral.gov/library/mentalhealth/chapter2/sec8.html>

Schneider, R. H., Alexander, C. N., Staggers, F., Orme-Johnson, D., Rainforth, M., Salerno, J., Sheppard, W., Castillo-Richmond, A., Barnes, V., & Nidich, S. (2005). A randomized controlled trial of stress reduction in African Americans treated for hypertension for over one year. *American Journal of Hypertension*, 18(1), 88-98.

Shapiro, S., Schwartz, G., & Bonner, G. (1998). Effects of mindfulness-based stress reduction on medical and premedical students. *Journal of Behavioral Medicine*, 21(6), 581-599.

Stone, D. (2009). One nation under God? *Newsweek*, April 07, 2009.

Retrieved from <http://www.newsweek.com/2009/04/06/one-nation-under-god.html>

Sutich, A. (1976). The emergence of the transpersonal orientation: A personal account. *Journal of the Transpersonal Psychology*, 8(1), 5-19.

Tart, C. (1993). Consciousness: A Psychological, Transpersonal and Parapsychological Approach. Paper presented at the third International Symposium on science and consciousness. Ancient Olympia. Retrieved from http://www.paradigm-sys.com/ctt_articles2.cfm?id=38 .

Tart, C. (1997). *Body, mind, spirit: Exploring the parapsychology of spirituality*. Charlottesville, VA: Hampton Roads.

Tart, C. (2004). On the scientific foundations of transpersonal psychology: Contributions from parapsychology. *Journal of Transpersonal Psychology*, 36(1), 66-90.

Tart, C. (2009). *The end of materialism: How evidence of the paranormal is bringing science and spirit together*. Oakland, CA: New Harbinger Publications, Inc.

Valle, R., & Mohs, M. (1998). Transpersonal awareness in phenomenological inquiry: Philosophy, reflections, and recent research. In W. Braud & R. Anderson, *Transpersonal research methods for the social sciences* (pp. 95-113). Thousand Oaks, CA: Sage.

Verhagen, P. J. (2008). *Proposal for a consensus statement about spirituality and religion in psychiatry*. Presented at a meeting of the World Psychiatric Association, the Section on Religion, Spirituality, and Psychiatry. Unpublished manuscript.

Walsh, R., & Vaughan, F. (1993). *Paths beyond ego: The transpersonal vision*. New York: Jeremy P. Tarcher/ Putnam.

Walsh, R. & Shapiro, S. L. (2006). The meeting of meditative disciplines and western psychology: A mutually enriching dialogue. *American Psychologist*, 61(3), 227-239.

White, R. A. (1997). Dissociation, narrative, and exceptional human experience. In S. Krippner & S. Powers (Eds.), *Broken images, broken selves: Dissociative narratives in clinical practice* (pp. 88-121). Washington, D.C.: Brunner-Mazel.

White, R. (1998). Becoming more human as we work. In W. Braud & R. Anderson (Eds.), *Transpersonal research methods for the social sciences* (pp. 128-145). Thousand Oaks, CA: Sage.

Wilber, K. (1993a). *The spectrum of consciousness*. Wheaton, IL: Quest Books.

Wilber, K. (1993b). The pre/trans fallacy. In R. Walsh & F. Vaughan (Eds.), *Paths beyond ego: The transpersonal vision* (pp. 124-129). New York: Jeremy P. Tarcher/Putnam.

Wilber, K. (1996). *The Atman project: A transpersonal view of human development*. Wheaton, IL: Quest Books.

Copyrights @ 2010 by Gabriela Mihalache and Marius Koga. All rights reserved.

Explorarea biocâmpului uman

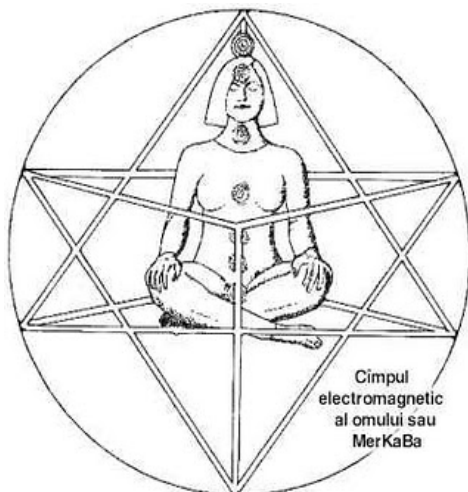
Psiholog Drd. Ionel Mohîrță

O întrebare a frământat omenirea din cele mai vechi timpuri până astăzi și anume **din ce suntem noi compuși?**

Încă din 1355 î.C. faraonul Akhunaton, vorbește despre câmpurile energetice din jurul corpului uman, care formează un vehicol luminos numit merkaba. În egipteana veche „Mer” definește câmpurile de energie care se rotesc, „Ka” înseamnă spirit și „Ba”, corp sau realitate, iar în limba ebraică Mercaba se traduce prin „trăsură” (adică vehicol luminos). Câmpurile de lumină ale unei MerKaBa, care se rotesc în direcții opuse constituie un vehicol care poate călători oriunde în timp și spațiu. (Stewart D., 1995)

O stea tetraedrică este alcătuită din 2 tetraedre, respectiv 2 piramide cu fețe triunghiulare întrepătrunse (astfel încât seamănă cu steaua lui David, numai că este tridimensională și are 8 colțuri). Cele 2 tetraedre reprezintă energia masculină (tetraedrul cu vârful în sus) și energia feminină (cel cu vârful în jos) aflate în balanță. Câmpul stelei tetraedrice mentale este de natură, masculină și se rotește spre stânga. Câmpul stelei tetraedrice emoționale este de natură magnetică, feminină și se rotește spre dreapta. Câmpul stelei tetraedrice a corpului fizic nu se rotește. Există un „tub” care străbate organismul și care unește vârful celor 3 stele tetraedrice (ale corpurilor mental, emoțional și fizic). Dacă învățăm cum să circulăm energia („prana” sau „ka”) prin acest tub (interconectând corpul mental sau mintea, corpul emoțional sau inima și corpul fizic) printr-o rație geometrică specifică și cu o anumită viteză, determinăm și rotirea stelei tetraedrice a corpului fizic. Astfel, se ajunge la crearea unei MerKaBa, adică la rotirea în

direcții opuse a câmpului electromagnetic care încorporează atât corpul fizic, cât și spiritul.

Această metodă de propulsie antigravitațională și vehicol spațiu-timp a fost folosită de mentorii spirituali sau maeștrii tuturor timpurilor. Ceea ce cunoaștem din religie sub numele de ascensiune sau „înălțarea la ceruri” este de fapt, o metodă „de a te muta” în mod conștient dintr-o lume dimensională într-alta, luându-ți și corpul fizic cu tine, folosind principiul MerKaBa.

Steaua tetraedrică, semnul Ying și Yang, și bustul lui Zalmoxis au fost găsite și în templul de la Sinca Veche (Jud.Brașov) cunoscut ca și Templul Ursitelor vechi de aproximativ șapte milenii.

Mai târziu apare **Teoria umorală** sau **Teoria celor patru umori** care a fost introdusă de către medicii antici greci și romani, continuatori ai școlii lui Hippocrate, pornind de la *teoria elementelor* a lui Empedocle (c. 490 î.Hr. – c. 430 î.Hr.), în care elementele fundamentale erau: **pământul, apa, aerul, focul.**

În China, Zhou Yen (350-270 î.Hr.) este considerat a fi primul care a pus în legătură conceptul yin-yang și Sistemul celor Cinci Elemente:

lemnul, focul, pământul, metalul și apa.

Tot în antichitate, Democrit (c. 460 - c.370 î.Hr.), a preluat teoria atomistă a dascălului său, Leucip, dezvoltând-o într-un adevărat sistem filosofic, conform căruia la baza lumii se află **atomii**, care coincid cu realul - plinul (*to on*), și vidul, neantul - golul (*to menon*). Atomii sunt particule solide, indivizibile, imperceptibile, necreate și eterne, în continuă mișcare; din combinarea lor, iau naștere toate lucrurile care alcătuiesc universul (atât corpurile materiale cât și sufletul uman).

Până la 1897 nu s-a mai descoperit nimic important în această privință, când J.J. Thomson, în urma cercetărilor sale privind razele catodice, a descoperit că atomii sunt, de fapt, divizibili, fiind parțial compuși din particule foarte ușoare încărcate negativ (dovedite a avea proprietăți identice indiferent de elementul chimic de la care proveneau), ce au fost numite mai târziu **electroni**.

De altfel J.J. Thomson propune primul model de atom, în care electronii sunt incluși într-o bilă cu sarcină pozitivă precum „stafidele într-un cozonac”.

În 1911, Ernest Rutherford a descoperit că electronii orbitează un nucleu compact. Tot Rutherford a descoperit că hidrogenul posedă cel mai ușor nucleu, pe care l-a numit proton (în limba greacă, $\pi\rho\tau\omicron\nu$ înseamnă „primul”). Pentru a explica de ce electronii „nu cad, în spirală, pe nucleu”, Niels Bohr a dezvoltat un model al atomului în care, folosind rezultatele mecanicii cuantice, electronii nu pot să parcurgă decât orbite circulare fixate.

Astăzi știm că atomi sunt compuși din trei tipuri de particule subatomice care guvernează proprietățile lor externe:

- electronii, care au o sarcină electrică negativă și sunt cele mai puțin masive particule subatomice;
- protonii, care au o sarcină electrică pozitivă și sunt de aproape 1836 ori mai masive decât electronii;
- neutronii, care nu au sarcină electrică și care sunt de aproximativ 1839 ori mai masivi decât electronii.
- Protonii și neutronii sunt formați din quarkuri (Murray Gell-Mann, 1964).

Totuși în urma noilor descoperiri observăm că:

- **Electronul este un vortex de unde** (Anne L'Huillier, 2008, Universitatea Lund, Suedia).
- **Quarkurile sunt goale** (Leon Lederman, 1997, FermiLab, Arizona).
- **Fotonii nu au masă.**

Având în vedere că distanța dintre electroni și nucleul atomic este foarte mare putem trage concluzia că în acest imens spațiu gol circulă particulele de lumină numite fotoni.

Cunoscutul fizician german Walter Schempp ne spune în același timp: „Atomii au aure și se comportă ca ministații radio schimbând informații între ei prin intermediul luminii și de aceea se poate vorbi despre un atom inteligent” (Walter Schempp, 1992).

Saturarea energetică a organismului uman este asigurată de sinteza a trei câmpuri: *magnetic, coulombic și torsionic*. Într-o ființă biologică, câmpul magnetic reprezintă substanța executivă, câmpul coulombic asigură

ionicitatea (caracterul de plasmă) a materiei biologice reprezentând începutul asigurării vieții oricărei materii vii, iar câmpul torsionic asigură o parte din procesul gândirii, receptarea și transmiterea informației, alimentarea energetică a materiei vii și dirijarea câmpului magnetic.

În Psihometria cuantică cu ajutorul instrumentelor specifice, se studiază manifestările bioelectrice corelate unor stări sau solicitări psihice. Este o psihometrie dinamică care investighează transformarea matricei energoinformationale în spațiu-timp. Recunoșterea modelelor matricei conduce la crearea unui profil psihologic, util în cadrul psihodiagnozei în terapie.

Astăzi, cele mai cunoscute instrumente folosite pentru măsurarea câmpurilor umane electronofotonice și torsionice sunt:

- GDV(Gas Discharge Visualization) Camera (Korotkov, 1998)
- Win Aura 5500
- SCIO (Scientific Consciousness Interface Operations Sistem)

Corpul bioelectric trebuie privit ca o *extensie* a corpului fizic, iar corpul fizic ca o *expresie* a celui bioelectric. Starea de apogeu a sănătății depinde de capacitatea corpului bioelectric de a genera și de a stoca ENERGIA electrică! Electroreglarea câmpurilor de energie care alcătuiesc împreună corpul bioelectric duc la o *homeostazie electrică și informațională optimă*.

Astăzi datorită în special tehnicii și aparatului construit de Profesorul Konstantin Korotkov(Korotkov, 2002) putem afla dinamica acestui biocâmp uman în diferite momente ale vieții noastre.

Cunoașterea și organizarea prin diferite metode ale acestor câmpuri duce la o sănătate mentală și fizică optimă.

Bibliografie

Gell-Mann M., (1964). „A Schematic of Baryons and Mesons”. *Physics Letters* **8** (3): 214–215.

Korotkov K., (1998), *Aura and Consciousness - new stage of scientific understanding*. Federal Tech University SPIFMO, Kultura, St Petersburg.

Korotkov K. G., (2002), *Human Energy Field: Study with GDV Bioelectrography*, Backbone Publishing Company, USA.

Lederman L., (1977), *The Discovery of the b Quark at Fermilab in 1977: The Experiment Coordinator's Story*, DOE Technical Report, December 1997, FermiLab, Arizona.

Mauritsson J., Johnsson P., Mansten E., Swoboda M., Ruchon T., L'Huillier A., Schafer K. J., (2008) *Coherent Electron Scattering Captured By an Attosecond Quantum Stroboscope*, *Phys. Rev. Lett.* 100, 073003.

Schempp, W. (1992), *Quantum holography and neurocomputer architectures*, *Journal of Mathematical Imaging and Vision*, 2, 279-326.

Stewart D., (1995), *Akhunaton: The Extraterrestrial King*, Publisher: Frog Books.

Redacția

Tel. 250.51.91
Tel. 0722285211

ISSN: 1583-3348